

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2012 • ÅRGÅNG 122

TVÅ NYA KATTHJÄLPARE

Metoderna skiljer sig åt mellan traditionella Östersund och nytänkande Jönköping. **SID 19**

BRYGGAN TILL NATUREN

Göran Greider i ett samtal om katter, samhället och relationen till djur. **SID 22**

NÄR AVELN DRABBAR HÄLSAN

Vi granskar snabbväxande kycklingar och arbetet mot inavel i rashundsvärlden. **SID 8**

6
**TIPS FÖR
ATT AKTIVERA DIN
INNEKATT**

Djurens dag på Skansen

Skolbarn fick öva upp sin empati med djurövningar. **SIDAN 18**

Djurkrysset

Tävla och vinn Djurskyddets munkjacka! **SIDAN 26**

Gästen Lili Päivärinta

Berättar om tuffa vilda djur, väl värda att hjälpa. **SIDAN 33**

Aptus®

RECONVALESCENT

Kompletteringsfoder vid konvalescens

- Koncentrerad näring med högt energiinnehåll.
- Anpassat till hundens och kattens olika behov vid konvalescens.
- Smaklig pasta med hög smältbarhet.

Vi hjälper djuren

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 13 000 medlemmar och 62 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vi arbetar för** att alla djur ska ha det bra. Vi vill att alla djur ska ges möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och att djurens livskvalitet ska förbättras. Vi vill att alla människor har ett etiskt och empatiskt förhållningssätt vilket innebär att vi tar ansvar för alla djur och bemöter dem med respekt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är en remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World society for the Protection of Animals (WSPA)

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på www.djurskyddet.se.

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ordförande Sven Stenson
Ledamöter Annelie Daging, Anton Dahlén, Johan Beck-Friis, Katarina Lingehag-Ekholm, Linda Maria Vonstad, Mats Lindahl, Sven-Erik Alhem, Terese Askerstedt
Ersättare Björn Dahlén, Gabriella Zsido, Owe Sandström

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

KANSLI

Generalsekreterare Åsa Hagelstedt
Medlemsservice Bella Öberg & Åsa Hedberg
Informator & insamlingsansvarig Sara Frick
Tidningsredaktör Micke Hanås
Mini-REDE Sarah Vikslund
REDE Helena Risinger & Miranda Hedbring
Ekonomi Salman Abukar, Ekonomiporten
Kanslistöd Irmeli Tarma

TIDNINGEN DJURSKYDDET

ANSVARIG UTGIVARE

Sven Stenson

REDAKTÖR (VIK)

Micke Hanås

GRAFISK FORM

Mathias Lövrström

LAYOUT

Sara Frick

OMSLAGSFOTO

Istockphoto

ANNONSANSVARIG

Selma Kaljanac
selma.kaljanac@ardeo.se

TRYCK

Sörmlands Grafiska

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

MANUSSTOPP FÖR NÄSTA NUMMER

18 januari

KONTAKTUPPGIFTER

Djurskyddet Sverige
 Virkesvägen 10
 120 30 Stockholm

Tel: 08-673 35 11

info@djurskyddet.se
redaktionen@djurskyddet.se

WEBB

tidningen.djurskyddet.se

INNEHÅLL / 4.2012

TEMA AVEL

Foto: Micke Hanås

8 När aveln blir ett djurskyddsproblem. Vi granskar rashundsvärlden och snabbväxande kycklingar.

Foto: Micke Hanås

18 Barn lär sig om småkryp. På Djurens dag fick skolklasser testa Djurskyddets REDE-övningar.

Foto: Sara Frick

19 Katthjälp på olika sätt. Metoderna skiljer sig åt mellan nya initiativ i Östersund och Jönköping.

Foto: Micke Hanås

22 Tar naturen med sig in. Ett samtal med Göran Greider om katter, djurs villkor och bryggan till naturen.

Läs fler nyheter på
 vår webbtidning:
tidningen.djurskyddet.se

Micke Hanås

Vik redaktör

micke.hanas@djurskyddet.se

LEDARE

Samhällets ansvar

Det har gått lite över en månad sedan jag började jobba som vikarie för Elsa Frizell, som är hemma med sitt tredje barn. Under den tiden har både skrivblocket och kameran gått varma, men jag har också lärt känna en förening som är starkt engagerad och som utför ett otroligt viktigt arbete. Jag ser fram emot att fortsätta med samma noggranna granskningar av djurskyddsfrågor som Elsa gjort.

Kycklingarnas framavlade tillväxt och hundrasernas extrema utseenden är två exempel på när djurens intressen ställs långt under människans. Där har samhällets djurskyddssystem en otroligt viktig funktion att fylla. Därför är det glädjande att se Länsstyrelsen i Skånes beslut att stoppa uppfödning på hundar med ögonsjukdomen entropion. Jordbruksverkets föreskrifter medger att det kan bli svårt att fortsätta avla på vissa raser där hälsoläget är för dåligt. Det är helt rätt. Inget djur ska behöva växa upp i lidande, bara för att dess uppfödare önskade ett visst utseende.

När det gäller kycklingarna lämnas de åt marknads nycker. Kanske räknas de 78 miljoner som dör varje år, varav flera med benproblem och bukavvattning, mer som någon slags skörd än som en mängd individer.

Dagens situation är åtminstone bättre än gårdagens. En stor del av avelsarbetet hos kycklingar läggs idag på hälsotekniker, menar branschen. Svenska kennelklubbens program för att komma tillrätta med de genetiska sjukdomarna har fått uppskattning från flera håll. Framtiden får utvisa hur dessa initiativ fungerar.

Det går alltid att själv vara den förändring man vill se. För den som äter kyckling till exempel genom att söka upp en lokal gård där det produceras traditionella lantrashöns. För dig som vill skaffa hund – varför inte en hälsosam blandras? ✕

TYCK TILL!

Mejla dina idéer och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Kommentera våra artiklar på tidningen.djurskyddet.se. Följ oss på www.facebook.com/djurskyddet.

Mycket kvar att göra med djurskyddslagen

Foto: Elsa Frizell

För ungefär ett år sedan presenterade regeringens utredare Eva Eriksson utredningen om ny djurskyddslag. Utredningen är gedigen och går igenom stora delar av djurskyddsarbetet i Sverige. Den lägger goda förutsättningar till att dagens djurskyddslag ska kunna bli bättre. Förbudet mot sexuella övergrepp på djur, obligatorisk märkning och registrering av katter, förbud mot vissa djur på cirkus och att tillstånd till att göra djurförsök ska kunna överklagas är andra positiva förslag från utredningen.

Men dessvärre finns det flera aspekter av djurskyddslagen som riskerar att göra alla som kämpar för djuren besvikna. Utredaren föreslår att oönskad kastning av grisar ska förbjudas i Sverige först 2017. Men varför vänta så länge? Alternativen finns ju redan. Och riksdagen har ju redan beslutat om ett förbud.

Det är positivt att utredningen föreslår att djur i framtiden inte ska kunna vara uppbundna. Detta är ett stort problem för alla hundatusentals mjölkkor som står inomhus under större delen av året, ofta fastbundna vid en båspall. Men när det inte står något om när detta ska träda ikraft kommer tyvärr en stor del av ambitionen på skam.

Och varför utredningen inte passar på att stoppa pälsindustrin förstår jag inte. Utredningen borde ha förtydligat att djurskyddslagen också ska omfatta pälsdjurens rätt till naturligt beteende.

lagen också ska omfatta pälsdjurens rätt till naturligt beteende.

Att Jordbruksverket med detta förslag får ännu mer arbetsuppgifter gör inte saken enklare. Nu ska Jordbruksverket å ena sidan hjälpa animalieindustrin att öka sin konkurrenskraft och å den andra värna om djuren. Att den ekvationen inte går ihop ser vi varje dag. Denna intressekonflikt måste lösas upp när regeringen lägger fram själva förslaget till ny djurskyddslag.

Ansvar ligger nu hos regeringen att lägga fram ett konkret förslag till ny djurskyddslag, baserat på utredningens resultat. Men det har nu gått nästan ett år sedan utredaren presenterade sitt förslag och ingenting har hänt. Varför denna saktfärdighet?

Lagförändringar i all ära, men det är i det direkta mötet med djuren som de verkliga förbättringarna kan ske. Därför behövs det betydligt mer resurser till kontroller av hur djur behandlas inom uppfödning, transporter och på slakterier. Vi behöver djurskyddspolis över hela landet. Och självklart ska vi ha en djurskyddsmyndighet eller åtminstone djurombudsman som står på djurens sida.

Det finns med andra ord en hel del kvar att göra för djuren.

**Jens Holm (V),
riksdagsledamot och djurpolitiskt ansvarig**

Tack!

Ett varmt och uppriktigt TACK för nr 3 av tidningen. Det känns mycket bra att en verkligt seriös organisation tar sig an de problem som Jägarförbundets ledning och medlemmar anser att blott de kan sköta.

Peo Börjesson

Rekreation = återskapande

Visst är det konstigt att jägarna kallar jakt för rekreation. Ordet betyder ju återskapande. Det borde heta destruktion = avskapande i stället, eftersom de tar död på levande varelser.

Elisabet Peterzen

Katthem räddat ur ekonomisk kris

■ **Djurskyddet Karlstads ekonomi** har varit i gungning sedan september. Det är oklart vart en summa pengar har tagit vägen, och en före detta styrelsemedlem är nu misstänkt för bedrägeri. För att rädda verksamheten startade föreningen en loppis. De gick även ut med en vädjan på sin Facebooksida där människor uppmanades stödja katthemmet med gåvor.

– Bara på en helg fick vi in 4 000 kronor. Under september och oktober fick vi in nästan 50 000 kronor, berättar Elin Weststrand, sekreterare i föreningen.

En del av pengarna, ca 10 000 kronor, gick direkt till en operation av katten Simon som hade en allvarlig tandsjukdom.

I november hölls ett extra årsmöte, och föreningen hoppas nu på att kunna fungera som vanligt. Verksamheten kommer att fortsätta som förut.

– Vi ska jobba hårt för att få ihop budgeten för nästa år. Vi hoppas på att folk är givmilda och att allt fortsätter i samma positiva anda, säger Elin Weststrand. ✕

Strid om vinterns vargjakt

■ **Vid denna tidnings** pressläggning är det oklart om det blir någon vargjakt i vinter. Regeringen tvingades införa ett tillfälligt stopp efter kritik från EU-kommissionen. Men miljöminister Lena Ek hoppas på att få till stånd en jakt ändå, inriktad på hårt inavlade individer. Den taktiken möter hård kritik från Linda Laikre och Nils Ryman, båda professorer i populationsgenetik vid Stockholms Universitet.

– En hotad population gynnas av en hög numerär. Det är alltid bättre att vara många än att vara få. Och börjar man skjuta av djur, då minskar ju storleken på det här beståndet, säger Nils Ryman till Ekot.

Linda Laikre håller med.

– Även om individer är inavlade, så har dom genetiskt material som kan vara värdefullt, säger hon.

Djurskyddet Sverige motsätter sig dagens system med licensjakt på varg.

– Vi vill att man gör en vargförvaltningsplan som alla kan ställa sig bakom. Det är viktigt att man följer forskningsresultaten och inte bara går på känslor, som det finns mycket av från båda håll, säger Sven Stenson, ordförande. ✕

Djurtransporter kontrollerades under oktober

■ **Oktober månad innebar** stränga kontroller för alla landets djurtransporter. Under en dag "stängdes Sverige" och alla transporter som passerade landets gränser kontrollerades. Projektledaren – djurskyddsinspektör Mattias Gårdlund från länsstyrelsen i Skåne – var på plats vid Öresundsbron. Han säger att han var nöjd med dagen, och att ungefär en fjärdedel av alla djurtransporter brast på ett eller annat sätt.

– I Skåne kontrollerades ett 80-tal transporter under dagen. Merparten var sällskapsdjur. De största bristerna fanns i vaccinationsintyg och att man inte hade hundpass eller hälsointyg till hästar. Rent djurskyddsmässigt var det väldigt få brister.

Inga köttjurtransporter påträffades under dagen, förutom en fjäderfätransport från Belgien. Det visade sig att deras tillstånd hade gått ut, och ett nytt fick skickas direkt från Belgien. Den ena chauffören saknade utbildning för att köra fjäderfä, men transporten fick fortsätta efter ett förarbyte.

EU har kritiserat Sverige för att det utförs alldeles för få djurtransportkontroller. Mattias Gårdlund håller med, och tycker även att samordningen mellan myndigheter måste bli

bättre. Det var en av de saker som utvärderades.

– Det som vi framförallt fick ut av den här kontrollen var samarbetet mellan myndigheterna och över myndighetsgränserna. Vi fick jättebra hjälp av tullen, vi hade ett bra samarbete med jordbruksverket och de 21 länsstyrelserna samarbetade över gränserna – här i Skåne även med motsvarigheterna i Danmark, säger Mattias Gårdlund.

Sven Stenson, ordförande för Djurskyddet Sverige, håller med om att samordningen mellan myndigheter är viktig. Han uppskattar länsstyrelsernas initiativ.

– Det är jättebra. Djurskyddet Sverige har länge strävat efter att det ska bli en samordning. Man borde även eftersträva samma modell som finns i Danmark – där är det stenhårda böter på plats om en kontroll underkänns. ✕

Djurskyddet kräver skärpt kontroll av djurparker

■ Djurskyddet Sverige har reagerat kraftfullt på de förhållanden som har uppdragats den senaste tiden i två av Sveriges största djurparker.

– De avslöjade missförhållandena är tragiska för dessa djurparker, säger Öwe Sandström, ledamot i Djurskyddet Sveriges förbundsstyrelse samt biolog, zoolog och expert på djurparksdjur.

Djurskyddet Sverige anser att det är ett värdefullt arbete som utförs vid Sveriges djurparker vad gäller såväl djurhållning och artbevarande samt den utbildnings- och informationsverksamhet som bedrivs i samband med djurhållningsverksamheten.

– För att bygga upp förtroendet för dessa djurparker igen samt garantera att det inte sker på andra parker krävs förbättrade rutiner, säger Öwe Sandström. ✕

"Ungefär en fjärdedel av alla djurtransporter brast på ett eller annat sätt."

Mattias Gårdlund, inspektör, länsstyrelsen i Skåne

Ny lokalförening i Varberg

■ **Startskottet gick i** slutet på juli, och Djurskyddet Varberg består redan av 34 medlemmar. Till att börja med är det jourhemsverksamhet för katter som gäller, men det finns planer på att utöka verksamheten.

– Vi har fyra jourhem redan. Så småningom siktar vi även på att kunna placera hundar, säger Iréne Laigar, en av grundarna.

Hon var tidigare ordförande för Djurskyddet Norra Halland som drev ett katthem, och erfarenheten har hjälpt den nya föreningen att snabbt komma igång. Förra helgen fanns medlemmar på plats på en kattutställning och delade ut information. Framöver vill man även kunna hjälpa vilda djur och lantbruksdjur.

– Vi kommer att ta hand om skadade vilda djur som till exempel fåglar och igelkatter, och hjälpa till med transport till Fågelcentralen i Kungälv och Kottecentralen i Trollhättan. När det gäller lantbruksdjur kommer vi till exempel hjälpa LRF med massvaccinationer, och kanske ha jourgårdar för vanvårdade hästar, grisar och andra djur, säger Iréne Laigar. ✕

Bättre simuleringar kan ersätta djurförsök

■ **Forskare på KTH** bygger just nu en modell av hjärtat tillsammans med läkare. Simuleringsystemet kan komma att användas för utformning av mekaniska hjärtskallor inom några år. I och med att datormodellerna utvecklas och blir allt bättre på att efterlikna verkligheten öppnas möjligheten att inom vissa områden ersätta många djurförsök med simulering i virtuella modeller av människan. Johan Hoffman, professor i numerisk analys, menar att ekonomiska faktorer motiverar forskare att gå över till simuleringar.

– Det stora argumentet att gå från djurförsök till datorsimuleringar är de etiska och moraliska frågeställningarna, men djurförsöken är också förenade med stora kostnader. Försök på levande organismer kräver till exempel en steril miljö, men det finns också många andra aspekter som ger höga kostnader. Det är en väldigt apparat runt djurförsök. Beräkningskraft å sin sida utvecklas och blir billigare hela tiden, säger han. ✕

Många struntar i djurförbud

■ **I oktober kontrollerade** Länsstyrelsen i Skåne ett antal personer med djurförbud.

Det visade sig att nästan var fjärde fortfarande hade djur. I de flesta av fallen handlade det som sällskapsdjur. Sex stycken kunde omhändertas

– de övriga ärendena handläggs fortfarande, främst på grund av oklara ägarförhållanden.

– Vi kan få höra att man har en ny sambo som äger en hund sedan tidigare. Vi måste vara säkra på vilka förhållanden som råder innan vi kan göra något,

säger Lotta Berg, länsveterinär på djurskydds- och veterinärenheten på Länsstyrelsen Skåne.

Även i Norrland fuskas det med djurförbuden. Statistik från Länsstyrelsen visar att ungefär var tionde djurägare som får djurförbud fortsätter att äga djur. Dessutom kringgås förbudet på olika sätt, till exempel genom att en annan person agerar bulvan och står som ansvarig för djurhållningen. Det upplägget misstänks i ett fall med en djurägare i Medelpad som belades med djurförbud 2004. Mikael Norberg är enhetschef på Länsstyrelsen i Västernorrland:

– Jag uttalar mig inte gärna i ett enskilt ärende, men visst kan det gå till så här. Och det är svårt för oss att kontrollera. Vi behöver egentligen ta personen i fråga på bar gärning när han eller hon hanterar djur, säger han till P4 Västernorrland. ✕

"Vi har fyra jourhem redan. Så småningom siktar vi även på att kunna placera hundar."

Iréne Laigar
Djurskyddet Varberg

Ännu en studie bekräftar REDE-resultat

■ **Barn kan utveckla** sin empati med hjälp av djurinriktade värdegrundsövningar, visar ännu en studie från Göteborgs universitet. Forskaren Agneta Simeonsdotter Svensson har undersökt vilken effekt Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial Mini-REDE (Respekt, Empati, Djur, Etik) har på barn i förskoleåldern.

52 barn från fyra förskolor, i åldrarna tre till fem år, ingick i studien. De delades upp i två grupper, där den ena fick göra övningarna ur Mini-REDEs material. Efteråt jämfördes barnens frågor och påståenden med hur de resonerat innan övningarna gjordes med den grupp som inte fått ta del av materialet. Agneta Simeonsdotter Svensson menar att övningarna har en tydlig effekt.

– Barnen på de fyra förskolorna uttryckte ökad förståelse för etiska frågor. Frågorna och påståendena blev mer utvecklande, barnen

visade att de kunde leva sig in i djurs behov mer påtagligt och även relatera djurs behov till människors behov.

Övningarna får barnen att tänka till och föra resonemang kring olika etiska frågeställningar. De tränar sig på att kunna bilda sig en egen uppfattning och kunna uttrycka denna.

Tidigare studier på REDE-materialet för äldre barn visade att det hade tydligast effekt på pojkar. Någon sådan skillnad framkom inte i studien från Göteborgs universitet. Barnens ålder betyder mycket när det gäller att grundlägga värderingar, menar Agneta Simeonsdotter Svensson.

– I förskolan är inte värderingar lika tydliga och det finns goda möjligheter att nå både pojkar och flickor med ett värdegrundsmaterial när man börjar i tidig ålder. Yngre barn är intresserade av att lära. ✕

Foto: Elsa Frizell

Hög koncentration rådde när skolbarn fick prova på en av REDE-övningarna under Djurens dag 2011.

Foto: Djurrättsalliansen

Aktivisterna från Djurrättsalliansen blev anvisade till en mindre central plats av Karolinskas säkerhetsavdelning. Detta med hänvisning till "olycksrisken" då det rör sig mycket cyklister i området.

Kampanj för aporna på Karolinska

■ **En gång i veckan** under oktober och november stod Djurrättsalliansen vid ett informationsbord utanför Karolinska Institutet, som ett led i en kampanj för att uppmärksamma de apor som hålls som försöksdjur där. De används bland annat i forskning för ett vaccin mot hiv.

– Vissa apor utsätts för försök i några månader, andra i flera år. När de inte ska vara med i försök längre kan de avlivas. Då kan det vara helt friska apor men de räknas som obrukbara. De ses inte som levande varelser, utan som saker, säger aktivisten Clara till Stockholms Fria Tidning.

Istället för djurförsök vill Djurrättsalliansen se metoder som cellodlingar, odlade organ

eller datorsimuleringar.

Helene Fredlund är föreståndare för laboratoriet där försöken görs. Hon tycker att Djurrättsalliansen är felaktigt informerade.

– När det gäller de immunologiska studierna finns inga alternativ. Det finns inga framodlade immunförsvar som vi kan använda, säger Helene Fredlund till ki.se.

Sven Stenson, ordförande för Djurskyddet Sverige, menar att så fort ett alternativ till djurförsök finns ska man utnyttja det.

– Det finns mycket inom forskningen som är gammalt och stelbent och man håller sig gärna kvar vid djurförsöken. Det är viktigt att man får en genomsyn av det här så man kan förändra och förbättra, säger han. ✕

Slakterier nobbade forskare

■ Forskare från SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, ville besöka slakterier för att studera djur och arbetsmiljö. Men de fick nobben av 12 av 16 stora svenska nötslakterier.

Enligt Åke Rutegård, vd för branschorganisationen Kött- och charkföreningen, är slakterierna inte intresserade av att framstå i negativ dager.

– Man måste sälja in sitt projekt på ett sådant sätt att mottagaren, i det här fallet slakteriföretagen, upplever att det här är positivt och till nytta för verksamheten, både på kort och lång sikt. Som bransch så förespråkar vi en öppenhet så långt det bara är möjligt, eftersom slutenhet alltid kan tolkas som om man har någonting att dölja. Men jag kan förstå den enskilda företagaren som ser till sitt eget företags bästa, i första hand, säger han till Sveriges Radio.

Sven Stenson, ordförande i Djurskyddet Sverige, är kritisk till slutenheten.

– Det är inte okej att stänga ute forskare och andra grupper från insyn i slakteriföretagen. Vi tror att en ökad öppenhet och insyn ger en positivare syn på verksamheten, säger han. ✕

Foto: istockphoto

Enköping fortsätter med djurcirkusar

■ **Enköpings kommun valde** att avslå ett medborgarförslag om att vägra upplåta allmän mark till cirkusar med djur. Förslaget avslogs med hänvisning till att det är länsstyrelsen och inte kommunen som ansvarar för djurskydd. Kommunen hänvisade även till hur det gick i Tranås, där kommunen 2004 beslutade att inte upplåta mark till cirkusar med djur. Beslutet upphävdes av förvaltningsrätten då det bland annat ansågs inkräkta för mycket på den "enskildes frihet". ✕

Malmös katter får vinterkojor

■ **Enligt Kattjouren i Malmö** finns det runt 4000 hemlösa katter i staden. Nu satsar nätverket på vinterbonade små kojor som ska underlätta vintern. Man hoppas på att kojorna, som är gjorda av frigolitskivor eller frigolitlådor från restauranger med en presenning runt, ska skydda katterna mot väder och vind.

– Nu har vi satt ut tio stycken i Malmö, men vi vill kunna sätta ut i alla områden där det finns hemlösa katter, säger Malin Knutsson, Kattjouren, till Scanpix. ✕

TEMA AVEL

HÄLSAN PÅ ANDRAPLATS

Bättre djurhälsa eller mänskliga behov som profit och förstapriser – vad prioriteras i aveln?

Avlad för extremer

De flesta hundraser dras idag med genetiska sjukdomar. Tävlingshundarnas extrema utseende vinner priser, trots att det är kopplat till lidande. **På senare år har ansträngningar gjorts för att vända trenden**, men är det uppfödare, domare eller kennelklubb som ska dra huvudlasset?

En svag hunddoft fyller den jättelika Nordichallen utanför Sundsvall. Det första som slår besökaren är ordningen. För någon som är van att se två hundar hälsa på varandra under tumultartade former så fort de möts på en parkstig är det ett mysterium hur flera hundra djur kan hålla sams. Men rashundarna som tävlar i Västernorrlands Kennelklubbs Midnordic International Show är vältränade. Det märks när de poserar för fotografer, och när de leds runt i de olika "ringarna" för att bedömas av domare.

Diana Mosesson från Malmberget står bredvid ring 13 med Otto, en tretton månader gammal chow-chow. Domaren, inbjuden från Finland, har precis gett Otto en tredjeplats i sin kategori. Diana Mosesson ser nöjd ut. Hon hoppas att vinsten ska leda till att Otto blir eftertraktad som avelshane.

– Det höjer statusen, och kanske parningsavgiften. Han har nyss blivit kollad på och fotograferad på parkeringen, så vi får väl se.

Otto glänsar i sin gyllene päls och ser otroligt välmående ut. Men skenet kan

bedra. Rasen har avlats hårt i över ett sekel för att nå fram till sitt säregna utseende. Extrem inavel har lett till att den är en av de raser som drabbats hårdast av genetiska sjukdomar. Ledproblem, höftproblem, immunologiska sjukdomar, mag- och tarmcancer och dövhet drabbar många av Ottos artfränder.

Diana Mosesson berättar att han ska höft-röntgas. Hon hoppas att inget ska dyka upp i undersökningen.

– I värsta fall kan det bli avelsförbud.

De flesta hundraser idag dras med olika genetiska sjukdomar eller defekter. Några är mer drabbade än andra – Svenska Kennelklubben listar 47 raser i olika riskgrupper, där sju tillhör den högsta riskgruppen. Kortnosiga raser som engelsk och fransk bulldog och pekingese drabbas oftare än andra av andningssvårigheter. Skallbenet är för ihoptryckt för att mjukdelarna runt andningsvägarna ska

få plats. Bulldoggar kan inte längre föda naturligt – 86 procent av engelska bulldoggar förlöses med kejsarsnitt. Cavalier King Charles spaniel löper risk att drabbas av syringomyeli, en extremt smärtsam kronisk

nervsjukdom som uppkommer då hjärnan är för stor för skallbenet. Rhodesian ridgebacks främsta kännetecken, en kam eller "ridge" på ryggen, är egentligen en genetisk mutation som kopplas ihop med ökad risk för hudsjukdom. Flera raser har problem med ögonen, antingen på grund av infektioner eller att ögonen i värsta fall trillar ut ur ögonhålan när hunden anstränger sig.

Den ökade sjukdomsriskens syns hos försäkringsbolagen, som ofta har en högre premie för vissa högriskraser.

På plats vid en av ingångarna finns Ulrik Hagevi och Åse Fjeldstad. De är veterinärer och har jobbat med hundutställningar i flera år. Varje hund ska kontrolleras så att den inte bär på smittsamma infektionssjuk-

"Bulldoggar kan inte längre föda naturligt – 86 procent av engelska bulldoggar förlöses med kejsarsnitt."

– Man har avlat på exteriören och vissa sjukdomar finns då lite oftare hos vissa raser. Men det betyder inte att vi som veterinärer accepterar det. Man ser alltid till individen och försöker hjälpa, säger utställningsveterinärerna Ulrik Hagevi och Åse Fjeldstad. Men kontroll för genetiska sjukdomar ingår inte i arbetet.

domar.

– Det är inte ovanligt att det blir ett utbrott med virussmitta efter utställningen. Men det har varit en väldigt bra dag och vi har inte hört så mycket hosta i hallen, det är ett gott tecken på ett bra hälsoläge, berättar Ulrik Hagevi.

Det ingår inte i arbetsuppgifterna att kontrollera om djuret bär på genetiska sjukdomar. Men de är väl medvetna om problemet.

– Det är viktigt att avla mot det. Men det är besvärligt då rasens utseende drar med sig vissa grejer. Nästan ingen ras idag klarar sig själv när de är så avlade. Hundar med mycket päls måste klippas, hundar med mycket hud måste tvättas. Det är ingen hund i naturen som ser ut så.

Ulrik Hagevi och Åse Fjeldstad menar att kennelklubbarna och uppfödarna har ett stort ansvar. Kennelklubbarna måste informera om problemen, och uppfödarna måste vara ärliga om riskerna när de säljer valpar till nya hundköpare. Förutom känslorna i att se sin hund lida kostar det mycket pengar att hela tiden behöva behandla problemen.

I augusti 2008 slog den brittiska dokumentären *Pedigree Dogs Exposed* ned som en bomb i rashundsvärlden. Bilder på hundar som skakade i smärtsamma spasmer, hade andningsproblem eller fick epilepsianfall skapade en mediastorm. Trots att dokumentären anklagades för att vara ensidig blev den prestigefyllda engelska hundutställningen Crufts av med sponsorer, och BBC vägrade att sända den.

Uppmärksamheten tvingade den brittiska kennelklubben att ta tag i problemen. Nya regler infördes till 2012 års utställning. Från och med nu ska vinnarhundar från de femton mest drabbade raserna kontrolleras av en utomstående veterinär innan de får ta emot priset, så att de inte visar synliga tecken på hälsoproblem. Reglerna är till för att hindra hundar med extrema utseenden att vinna tävlingarna, och ledde i år till att bland annat pekingesen och den engelska bulldogen diskvalificerades.

Svenska kennelklubbens ordförande, Nils Erik Åhman, tycker inte att den metoden passar för Sverige.

– Vi börjar nerifrån och upp. Det är väldigt viktigt att klubben för en specifik

ras är med på detta. Den frivilliga vägen, det är typiskt svenskt, man blandar in alla berörda parter. Jag tror inte heller att våra veterinärer är så intresserade av att stå och göra det här på en utställning. Vi ska klara det här utan det. Men ge oss ett antal år, det här är inte gjort på en kafferast.

Svenska kennelklubben har idag hälso-program för flera raser, där bland annat röntgenundersökningar ingår. År 2009 införde de så kallade särskilda rasspecifika domaranvisningar, SRD, som ett komplement till de rasstandarder som domarna dömer efter. Tanken är att rasens särart ska bevaras, men inte på bekostnad av dess hälsa.

Nils Erik Åhman berättar att Svenska kennelklubben arbetar för att SRD även ska antas i andra europeiska länder. Utländska domare får en tydlig genomgång av anvisningarna innan varje utställning.

– Om det skulle visa sig att en domare struntar i det här, då ringer vi upp och säger att det här är i strid med de bestämmelser som vi har gett ut. Då får vederbörande svårt att få en inbjudan till Sverige igen, säger han.

"Vi följer rasprogrammet för shar pei. Något smalare nos och mindre rynkor, det är framtiden."

Agneta Österberg,
uppfödare av shar pei-hundar

Arvid Göransson har arbetat som domare på hundutställningar i nästan tjugo år. Han är positiv till kennelklubbens domaranvisningar.

– Det slog igenom väldigt bra. Då blir domarna lite modigare. En del har väl aldrig uppmärksammat det tidigare. Det är ett väldigt bra initiativ.

Om rasstandarderna som domarna dömer efter ändras återstår att se.

– Varje ras hemland äger standarden och det är bara de som kan ändra den. Men om tio år kanske det slår igenom, det tar tid.

Arvid Göransson berättar att det även kommit riktlinjer från FCI, Fédération Cynologique Internationale, som är rashunds världens internationella samarbetsorgan.

– Nu ska domarna premiera vad man tror är ett framtida avelsdjur.

Domarna sätter poängen. Men Arvid

Göransson anser ändå att det är uppfödarna som har ansvaret för att hindra genetiska sjukdomar. Svenska kennelklubbens verktyg för uppfödare kallas RAS, ras-specifika avelsstrategier. Där finns riktlinjer för hur aveln ska bedrivas för att bekämpa sjukdomarna.

Agneta Österberg från Mörsil i Jämtland föder upp shar pei-hundar i liten skala. Rasens kännetecken är de stora hudveckan, som ofta leder till hudsjukdomar. Den överflödiga huden i ansiktet kan även skada ögonen då vecken viks inåt och skaver mot hornhinnan.

– Vi följer rasprogrammet för shar pei. Något smalare nos och mindre rynkor, det är framtiden, säger hon.

För att få in hälsosammare gener importerade Agneta Österberg en hane från Spanien med lite smalare nos och större ögon,

som hon parade med en av sina tikan. Resultatet blev Tindra, som står med matte bredvid ringen där hon nyss har tävlat. Till skillnad från många shar pei-hundar har hon ännu inte behövt göra några ingrepp runt ögonen. Den utländske domaren tyckte visserligen att Tindra såg hälsosam ut, men hade hellre sett en mer traditionell, kraftigare nos.

– Han sa att hunden var sund och det är ju jättekul. Domaren säger att nosen är för smal, trots att det är positivt för hunden. De har inte ändrat rasstandarderna till smalare nos. Men det här är ju framtiden, och då får man acceptera att hamna lite i skarven, säger Agneta Österberg. ✕

Domaren tyckte att shar pei-tiken Tindra såg sund ut. Men han hade hellre sett en kraftigare, mer traditionell nos. Detta trots att det enligt uppfödaren Agneta Österberg är kopplat till sämre hälsa.

SÅ SÄGER LAGEN

Djur får inte användas i avel om:

- De har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas.
- Parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman.
- De uppvisar beteendestörningar i form av överdriven rädslerreaktion eller aggressivt beteende i oprovcerade eller för djuret vardagliga situationer.
- De saknar förmåga att föröka sig på ett naturligt sätt.

Lagen poängterar att reglerna kan innebära att det blir svårt att fortsätta att avla på vissa raser.

Jordbruksverket har möjlighet att bevilja undantag från föreskriften. Särskilda skäl kan vara att avelsurvalet i någon ras blir för litet, för att kunna fortsätta ett hållbart avelsarbete, och det finns rimliga chanser att komma till rätta med problematiken.

Källa: Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt.

"Det måste till en förändring i folks tankesätt"

Arbetet mot extremaveln går framåt. Men **synen på vad som är vackert måste förändras, annars kommer problemen aldrig att lösas.** Det menar Johan Beck-Friis, ordförande för Svenska veterinärförbundets djurskyddskommitté och ledamot i Djurskyddet Sveriges styrelse.

Svenska kennelklubben står sig bra i jämförelse med utländska klubbar. Man har utan tvivel lagt frågan om extremavel på bordet. Problemet har länge diskuterats centralt och i domarkretsar. Det har gjort att en del uppfödare kanske inte väljer valpar efter de mest extrema utseendena längre. Andra har lite strutsmentalitet och menar att det inte ska sitta någon i Stockholm och bestämma vad vi ska göra. Det går långsamt,

det här är ingenting som sker över natten, säger Johan Beck-Friis.

Kennelklubbens rasspecifika domaranvisningar har fått ett bra mottagande runtom i landet, även bland uppfödare av de raser med högst risk för genetiska sjukdomar. Men Johan Beck-Friis menar att det ännu är för tidigt att säga om dagens ansträngningar kommer leda någon vart.

– De senaste åren har det varit färre hundar med extrema utseenden som vunnit förstapriser. Men det här måste vara ett långsiktigt arbete som sträcker sig över ett tiotal år eller ännu längre än så, och en permanent ideologiändring att man försöker undvika de mest extrema utseendena.

I grunden handlar det om vad som anses vackert. Innan det ändras kommer ingen praktisk förändring att ske, menar Johan Beck-Friis.

– Det finns en variant av shar pei som

heter bone-mouth. Den har slät hud och inte tre nummer för stor hud, som är grundproblemet med shar pei. Men den anses inte lika fin, ädel och utställningsmässig som de jätteskrynkliga hundarna. Där tror jag det måste till en förändring i folks tankesätt.

Den psykologiska aspekten är viktig, menar han. Frågan är känslig och många

har ägnat hela sina liv åt att föda upp olika raser till vad de ser som perfektion. Anledningen till att uppfödare vill ha hundar med extremt utseende kan variera.

– En anledning kan vara att man vill göra ett intryck på andra med hundens utseende. Sen finns det de som är väldigt hundintresserade, och som vill vidareavla på ett visst utseende för att få det ännu mera extremt, för rasens skull.

Oavsett vilken anledningen är tar inte människorna hänsyn till hundarna och deras hälsa, utan till de egna önskemålen.

"Vem ska stå till svars för att man har en hund med extremt utseende? Är det domaren, uppfödaren eller köparen?"

Johan Beck-Friis,
förbundsstyrelseledamot,
Djurskyddet Sverige

Foto: Elsa Frizell

Johan Beck-Friis, ordförande för Svenska veterinärförbundets djurskyddskommitté och ledamot i Djurskyddet Sveriges styrelse.

Foto: Istockphoto

Extremaveln bryter mot djurskyddslagen på flera punkter. Varför fortsätter det?

– För att det är så svårt att bevisa vem som har gjort fel. Vem ska stå till svars för att man har en hund med extremt utseende? Är det domaren, uppfödaren eller köparen?

Uppfödaren, i alla fall enligt länsstyrelsen i Skåne. I juni förbjöds länets shar pei-uppfödare att avla på hundar med anlag för ögonsjukdomen entropion.

– Det var första gången i Sverige där man försökt ge sig på just uppfödare på grund av extremavel. Det känns som en väldigt positiv utveckling att myndigheterna börjar ta tag i det här, säger Johan Beck-Friis.

Andra vägar framåt är lobbyarbete och opinionsbildning, menar han. Frågan måste uppmärksammas både i media och hos landets kennelklubbar. Det krävs ett tålmodigt arbete i rätt riktning från uppfödarnas sida.

– Man måste vara tydlig med att de här raserna har problem, och vilka problem som finns inom respektive ras. Generaliseringar leder sällan till någon bestående förändring – man måste konkretisera för att komma vidare. ✕

Skånska kennlar fick uppfödningsförbud

Den 19 juni tog länsstyrelsen i Skåne beslutet att stoppa shar pei-uppfödningen hos åtta av länets nio kennlar. Anledningen var att uppfödarna bröt mot djurskyddslagen. Det menar Linnea Stålhandske, djurskyddsinspektör vid länsstyrelsen i Skåne.

– Vid en kontroll hos en uppfödare visade det sig att det var vanligt att "eyetacka" valparna, det vill säga att man sydde upp ögonlocken. Annars kunde de inte öppna ögonen på egen hand. Ögonlocken rullade sig inåt vilket leder till entropion, som är en smärtsam ögonsjukdom. Om man inte etetackar valparna kan det leda till att de förlorar synen. Det här är ett ärftligt funktionshinder som utgör ett tydligt lidande för avkomman, säger hon.

Efter att ha konsulterat jurister, veterinärer samt gjort en litteraturstudie gjorde Linnea Stålhandske bedömningen att aveln bröt mot djurskyddslagen. Länets alla kennlar uppmanades att inte avla på djur med entropion, och förelades av Länsstyrelsen att komma in med underlag för vidare bedömning. Veterinärundersökning krävdes på samtliga valpar, och på djur som skulle användas till avel.

– Under vintern 2011-2012 gjorde vi en kontroll hos samtliga kennlar. Då var det väldigt tydligt att alla kennlar utom en hade och/eller planerade att avla på hundar som har haft entropion och därför sannolikt kommer nedärva det till sin avkomma. Det visade sig att 65-70 procent av valparna behövde etetackas. Det var normaliserat och man ansåg att det var såpass vanligt att det

inte var ett hinder för att avla på hundarna.

Svenska kennelklubben tillåter avel på hundar med entropion, om de inte synbart lider av sjukdomen. I kennelklubbens rasset specifika avelsstrategi för shar pei är en av strategierna för en sundare ras att sluta avla på hundar som opererats för entropion. Trots detta tillåts avel med etetackade hundar, om ingreppet skett inom åtta veckor från födseln och ingreppet gör att hunden inte lider. De sjuka generna förs vidare.

– Samtidigt som man säger att man satsar på hälsan så tillåter man utställning och avel av etetackade shar pei-hundar. Så fort det har läkt kan du inte säga om hunden har fina ögon av sig själv eller om det är åtgärdat kirurgiskt. Då kan en domare i en utställning inte bedöma om hunden är hälsosam eller inte i grunden. Risken är stor att hundar som har den här defekten premieras högt i utställningar och sen blir ledande avelsdjur, säger Linnea Stålhandske.

Länsstyrelsen tog beslutet att förbjuda avel på hundar som har haft entropion. Förbudet gäller åtta av länets nio shar pei-kennlar. Flera uppfödare överklagade beslutet till förvaltningsrätten, och ärendet är ännu inte helt avgjort.

Svenska kennelklubbens ordförande Nils Erik Åhmansson håller med om att rasen shar pei inte kan anses sund. Han är trots det kritisk till avelsförbudet.

– Det är fel. Kennelklubben har program för att komma bort ifrån det här. Dessa uppfödare försöker göra så gott de kan och följa de här bestämmelserna. Vad ska vi göra om de istället importerar en valp till eller dålig hund från utlandet? ✕

Ingen marknad för långsamväxande kycklingar

Kycklingarnas framavlade supertillväxt har lett till en rad hälsoproblem.

Det finns långsammare raser med bättre hälsa. Men marknaden är för liten, hävdar både forskare och landets ledande avelsföretag.

Ett kycklingliv är kort, det tar slut på 36 dagar. För många är det dessutom en plågsam tid på jorden – trängsel i jättehallar, transporter där skador uppstår vid lastning, och till sist den slutgiltiga roterande klingen som skär av strupen.

Kycklingen är ett praktexempel på framavlade effektivitet. De två ledstjärnorna i avelsarbetet är så snabb tillväxt som möjligt på så lite foder som möjligt. Om man jämför med artens urmoder, den burmesiska djungelhönan, framstår dagens kycklingar som veritabla kroppsbyggare. Kroppsvikten är ungefär nio gånger större. De är genetiskt programmerade till att ha en ständig hunger, så att de ska äta så mycket som möjligt under sin månad i livet och nå en vikt på nästan två kilo. Aveln har dessutom skapat en nästan mirakulös foderomvandling – de två kilona kyckling har skapats av bara 2,8 kilo foder. Utvecklingen sker i rasande fart – på femtiotalet krävdes det dubbelt så lång uppfödningstid och nästan fjorton kilo foder.

Många faktorer, som skötsel och miljö,

spelar in när det gäller kycklingarnas hälsa. Men flera av kroppsbyggarkycklingarnas problem beror direkt på den extrema tillväxten. Många får benproblem då skelettet inte kan hålla samma tillväxttakt som musklerna. Det kan göra att de får en felaktig gång och har svårt att ta sig fram till foder och vatten, skriver Djurens Rätt i en rapport. Förstorade bröstmuskler – svenskarnas favoritkycklingdel enligt en undersökning från Svensk Fågel – gör att tyngdpunkten förskjuts och gångstilen blir mer ineffektiv. Enligt siffror från branschen har dock de mest extrema fallen av dålig benhälsa minskat betydligt det senaste decenniet.

Snabb tillväxt kopplas även samman med ökad risk för bukvattusot, en sjukdom som kan leda till döden. Lungorna är för små för att försörja kroppen med syre, vilket

leder till hjärtsvikt och vätska i buken. Aveln har gett fåglarna en sämre tållighet mot stress, och så kallat Sudden Death Syndrome drabbar snabbväxande kycklingar – speciellt de som växer snabbast i flocken. Till synes friska kycklingar dör under den period som tillväxthastigheten är som störst.

"Vi kunde äta lite mindre kyckling men köpa dyrare kycklingkött, då skulle det gå att ta in andra raser."

Lotta Rydhmer, professor i husdjursavel, SLU

Två snabbväxande raser, Ross och Cobb med varsitt gigantiskt internationellt avelsföretag i ryggen, dominerar marknaden totalt. Thomas Carlson är VD för Aviagen SweChick AB, som levererar föräldradjur av bland annat rasen Ross till 65 procent av den svenska kycklingmarknaden. SweChicks

djur härstammar i sin tur från Aviagens anläggning i Skottland, där selektion sker på olika egenskaper beroende på önskemål från kunden.

Tillväxten utgör fortfarande en bety-

Foto: Johan Beck-Friis

Snabbväxande raser som Ross och Cobb lider av bristande benhälsa i högre grad än långsamväxande raser. Ansvaret ligger på kunderna, menar företag.

dande del av avelsarbetet, men Thomas Carlson berättar att elitdjuren röntgas bland annat för att inte föra vidare gener som leder till dålig benhälsa. Syreupptagningsförmågan testas för att selektera bort djur med anlag för bukvtussot. Thomas Carlson påpekar att dödligheten har minskat. Han menar att djurens hälsa och branschens profit går hand i hand.

– När avelsarbetet med slaktkyckling började så tittade man bara på en egenskap, det var tillväxten. I dagsläget görs cirka 30 procent av avelsarbetet på välfärdsegenskaper för att skapa en robust kyckling. Det finns ingen bransch som tjänar på att plåga djuren. Om vi kan avla fram djur som mår bättre och har ökad livskraft så tjänar ju branschen mer pengar också.

Det finns alternativ till de snabbväxande raserna, till exempel franska Label Rouge som säljer långsamväxande kycklingar. På kontinenten säljs långsamväxande och ekologisk kyckling parallellt med den konventionella. För storskaliga svenska uppfödare finns i princip bara snabbväxande raser att tillgå. Olika aktörer har försökt föda upp

långsamväxande kycklingar, utan större framgång. Karantänregler mot smittspridning har dessutom effektivt stoppat företag från att importera levande långsamväxande kycklingar.

Lotta Rydhmer är professor i husdjursavel på SLU, Sveriges lantbruksuniversitet. Hon menar att det än så länge inte finns någon efterfrågan på kött från långsamväxande kycklingar.

– Marknaden är för liten. Där har konsumenten ett delansvar. Idag ska kycklingkött vara väldigt billigt och det används ofta i snabbmat och enklare lunchmat. Vi kunde äta lite mindre kyckling men köpa dyrare kycklingkött, då skulle det gå att ta in andra raser. Eller bygga upp ett annat avelsprogram utifrån de raser vi hittills har använt.

Thomas Carlson skulle gärna sett långsamväxande raser i SweChicks produktion, om efterfrågan hade funnits.

– Jag önskar att vi hade haft såna i Sverige och att marknaden hade velat ta till sig det och att konsumenterna skulle köpa det. Det har funnits långsamväxande raser

att köpa i omgångar, jag vet att till exempel Kronfågel har haft olika projekt för att stimulera den marknaden, men det har inte blivit några kunder.

Hälsoläget för långsamväxande raser skiljer sig markant från de snabbväxande.

Foto: Julio Gonzales/SLU

Lotta Rydhmer, professor i husdjursavel på SLU.

"Det är lite cyniskt att säga att marknaden helt enkelt inte finns. Jag tror att folk inte vet, att det finns en stor kunskapslucka."

Katarina Linge-hag-Ekholm,
förbundsstyrelseledamot,
Djurskyddet Sverige

I bland annat en holländsk studie från 2002 visade sig långsamväxande Hubbard-kycklingar ha mycket bättre benhälsa än snabbväxande Cobb-djur. Arnd Bassler, före detta forskare på SLU och författare till en av få svenska studier på ekologisk slaktkycklingproduktion, födde upp långsamväxande kycklingraser på prov. Svenska Dagbladet nämnde hans resultat i en artikelserie från 2008.

– En var Hubbard ISA 657. Den används som fransk Label Rouge-kyckling och har helt perfekt hälsa. Det finns ingenting att klaga på med benfel och annat, säger han.

Lotta Rydhmer vill hellre se en utveckling av de snabbväxande raserna.

– Jag är inte säker på att det bästa sättet är att ta in långsamväxande raser. Vi vill ju inte att kycklingen ska växa hur långsamt som helst, då går det åt mycket

mer mark för att producera fodret och klimatpåverkan ökar. Redan idag finns benhälsa med i avelsmålet även för de konventionella raserna, men då ska man lägga högre vikt på det, på bekostnad av att djuren växer lite långsammare eller att det går åt lite mer foder. Det handlar om vilka egenskaper man låter vara viktiga, och där har avelsföretagen ett jättestort ansvar.

Katarina Linge-hag-Ekholm är styrelseledamot i Djurskyddet Sverige med ansvar för lantbruksdjursfrågor. Hon menar att den bristande marknaden delvis beror på okunskap hos konsumenterna.

– Det är lite cyniskt att säga att marknaden helt enkelt inte finns. Jag tror att folk inte vet, att det finns en stor kunskapslucka. När media gör nedslag som rör djurs villkor ser man att det ger respons, som med uppmärksamheten kring grisars villkor.

Vems är ansvaret för att uppmärksamma de snabbväxande kycklingarnas hälsa?

– Det är ett gemensamt ansvar. Det behövs konsumentupplysning, men det är också upp till branschen själv och jordbruksverket. Alla parter borde vara mer delaktiga. ✕

KYCKLINGFAKTA

Den globala konsumtionen av kyckling ligger på ofattbara 50 miljarder per år. Knappt nio miljoner svenskar konsumerade hela 78 miljoner snabbväxande kycklingar bara under 2011.

De 78 miljoner djur som svenska uppfödare producerar under ett år härstammar från ett hundratal elitdjur, fem släktled från matbordet. Aveln är nu koncentrerad till tre internationella bolag, varav två är dominerande i Sverige. Aviagen, som står bakom rasen Ross, är ett amerikanskt bolag med tyska ägare. Företaget Cobb som står bakom rasen med samma namn, kontrolleras av amerikanska Tyson Food.

Källa: Svensk Fågel, Svenska Dagbladet

Foto: Sara Frick

Katarina Linge-hag-Ekholm, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige, tror att ökad mediauppmärksamhet skulle leda till att fler konsumenter skulle välja bort kött från snabbväxande kycklingraser.

Foto: Birgitta Wiberg

I kampen mot tillväxtsjukdomar får ekologiska kycklingar ett näringsfattigt foder. Det löser vissa problem men skapar andra, menar forskare på SLU.

Ekokycklingar lever på övertid

Ekologisk kyckling får leva längre än den vanliga. Men de snabbväxande raserna som används är designade för ett kort liv. **För att hålla tillväxtproblemen i schack används näringsfattigt specialfoder.** Det kan leda till beteendestörningar, menar forskare på SLU.

Mindre än en procent av den svenska kycklingmarknaden utgörs av ekologiskt kycklingkött. Karantänregler och regler från KRAV hindrar import av långsamväxande djur för uppfödning i Sverige. Samma raser används därför i både konventionell och ekologisk produktion.

Bosarps gård är Sveriges största producent av KRAV-märkt kyckling, och drivs av Birgitta Alwén tillsammans med hennes man Claes.

– Det handlar om hur du föder upp dessa kycklingar, bland annat med ekologiskt och välbalanserat foder, säger Claes Alwén.

Fodret är en nyckelfaktor i ekologisk

kycklingproduktion. KRAV-reglerna säger att kycklingar av snabbväxande raser måste leva i minst 81 dagar. Kycklingarna är inte framavlade för att leva så länge, och kan drabbas av benproblem tiden före slakt. Om tillväxten hålls nere räknas de istället som långsamväxande och får slaktas efter 70 dagar. För att uppnå detta används extra proteinfattigt foder.

Det finns både för- och nackdelar med specialfoder, skriver husdjursagronomen Maria Eriksson i en doktorsavhandling från SLU. I ett experiment minskade dödligheten hos kycklingarna, och färre behövde avlivas för benfel under de sista tre veckorna före slakt. Avhandlingen visade dock att fodret

kunde försämra djurens välfärd – det var svårt att stilla kycklingarnas hunger. I ett av försöken hackade de på varandra. Fåglarna ägnade mer tid till att söka mat samt hade ett högre intag av fjädrar från ströbädden än med vanligt foder.

Claes Alwén tycker att det fungerar bra att föda upp ekologisk kyckling med de konventionella raserna. Dessutom möter det efterfrågan.

– Vi har en konsument idag som är väldigt vass på hur kycklingen ska se ut. Om du kommer med en spetsbröstad produkt så går den inte att sälja. Du ska ha ”but-tigheten”, du ska ha köttinnehållet och där ligger dessa raser perfekt. ✕

Barnen på Futuraskolan Rådan fick tillverka apollofjärilslarver på Djurens dag.

EN KÄNSLA FÖR SMÅKRYP

På Djurens dag står empati på schemat. **Skolbarn i olika åldrar får lära känna läbbiga småkryp** med hjälp av Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial.

Eleverna från Futuraskolan Rådan i Sollentuna utanför Stockholm väller in genom dörrarna på Lill-Skansen. Tack vare effektiva lärare åker små regnjackor snabbt upp på krokarna. Ett myller av sjuåringar sätter sig förvåntansfullt runt pysselborden. Det är den fjärde oktober, Djurens Dag, och eleverna ska få prova på Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial för skolbarn. Det kallas REDE – kort för Respekt, Empati, Djur, Etik.

Helena Risinger, projektledare, introducerar dagens REDE-pyssel för barnen. Hon klickar upp en gigantisk rödsvart hårig larv på projektorduken.

– Har ni sett en sån här larv förut?

Det har ingen. Förstaklassarna får lära sig att för apollofjärilslarven är det viktigt att se äcklig ut, så att fåglar inte vill äta den. Medan barnen hugger in på piprensare, pärlor och spritpennor för att göra sina egna fjärilslarver, sätter sig Helena Risinger ned med lärarna för att presentera

materialet. Det består av 17 djurinriktade värdegrundsövningar, som använder sig av olika lärstilar. En del är bildbaserade, andra sagobaserade och vissa är praktiska. Det gemensamma med alla övningarna är att de är djurinriktade och empatiutvecklande.

– Just den här övningen handlar om småkryp. Egentligen besöker man först krypen i sin hemmamiljö och får se hur de lever, bor och beter sig och får tänka sig in i hur det skulle kännas att vara så där liten. Därefter får barnen skapa egna småkryp. Det är typiskt lite läskiga djur som till exempel getingar, spindlar, tvestjärtar och larver som många annars inte kommer i kontakt med eller kanske är lite rädda för. Övningen skapar istället nyfikenhet och intresse, och ger i längden respekt och förståelse även för mindre liv.

– Vårt långsiktiga mål är att barn ska få förståelse, respekt och empati för djur men även sina medmänniskor. Våldsbrottslingar börjar ofta sin ”karriär” med att skada djur innan de börjar misshandla

människor. Om alla skolor och förskolor ständigt arbetade REDE-övningar eller andra empatiutvecklande material med barnen skulle samhället se annorlunda ut så småningom. Snällhet genererar snällhet. Det är ett långsiktigt djurskydd men även att arbeta för ett snällare samhällsklimat, säger Helena Risinger.

Apollofjärilslarverna börjar bli färdiga, och ett av barnen visar stolt upp resultatet.

– Min heter Larvis!

Pysselstunden följs av en tipspromenad bland Lill-Skansens marsvin, kaniner och sorkar. Malin Bosell, lärare på Futuraskolan, berättar att klassen börjat arbeta med REDE-materialet.

– Jag hoppas att vi kan jobba regelbundet med det. Det kan utveckla empatin, och det är något som tilltalar barnen. De tycker det är väldigt kul att jobba med djur, speciellt djurungar. ✕

Text och foto Micke Hanås

NYA KATTHJÄLPARE SKILJER SIG ÅT

Östersunds och Jönköpings hemlösa katter kan se fram emot bättre tider. På båda orterna startar nya projekt. Men de skiljer sig åt, både på det praktiska planet och i inställningen till avlivning.

Djurskyddet Jämtlands nya katthem i Östersund invigdes den första december. Hemmet kommer att fungera som katthem för hemlösa katter och som djurpensionat.

– Behovet är stort. Vi kommer göra vad vi kan för att placera de katter som inte har någonstans att ta vägen, säger Bror Halvarsson, vice ordförande.

Till att börja med kommer hemmet att skötas ideellt, men så småningom kan det bli aktuellt att anställa personal. Då kommer pensionatverksamheten förhoppningsvis att ge ett välbehövligt tillskott i kassan.

Det nya hemmet kommer att ta emot katter från hela Jämtland. Antalet hemlösa katter i länet uppskattas till ett par hundra, men inga säkra siffror finns.

– Det är enormt mycket. Det måste ske en lagändringar, till exempel obligatorisk ID-märkning, så att det inte blir så stor anhopning, säger Bror Halvarsson.

I vissa fall, då hemlösa katter är alltför förvildade eller inte går att ta hand om,

kan det bli fråga om avlivning.

– I sista hand måste det bli det. Men det bär varje djurvän emot att avliva djur, och särskilt friska djur, säger Bror Halvarsson.

Rolf Eriksson, ordförande för Djurskyddet Jämtland, säger att meningen är att alltför skygga katter inte ska placeras på hemmet, utan istället få somna in hos veterinären. Detta för att undvika att svåra fall blir fast på djurhemmet.

– Blir de inte placerade efter ett år kan det bli aktuellt att avliva. Det är djurplågeri att ha dem instängda år efter år i en liten bur i ett katthem, säger han.

70 mil söderut, i Jönköping, organiseras kathjälpén på ett mindre traditionellt sätt. Ida Davidsson är en av initiativtagarna till nätverket Varma Tassar, som startade i september. Kärnan består av 13 aktiva, men flera personer stödjer dem på olika sätt. På en månad fick de in runt 12 000 kronor.

– Vi kommer från en katterförening och olika djurrättsföreningar, och träffades via sociala medier. Vi har fått en fantastisk start, och många har valt att engagera sig. Det har saknats ett katthem i Jönköping så vi har varit efterlängttade, berättar Ida Davidsson.

Nätverket driver inget eget katthem, utan placerar katterna i jourhem där de får bo i väntan på ett permanent hem. Hittills har nätverket ordnat hem åt tre katter.

Hur går processen till?

– Vi pratar med personen som hittat katten, om till exempel dess vanor för att sedan kunna fånga den.

Sen ordnar vi ett karantänhem, där den får stanna i tre-fyra veckor beroende på vad det är för åkommor, och ett jourhem. Först när hemmen är bokade fångar vi katten och tar den till vår veterinär där den kastreras, vaccineras, avmaskas och ID-märks.

Varma Tassar avlivar inte katter, även om de skulle visa sig omöjliga att ha bland människor.

– Vi är verkligen emot avlivning av friska djur. Är det en skygg katt kan det behövas längre tid för att socialisera den, upp till ett halvår eller så lång tid som katten behöver. Katterna är ju inte sig själva när de är ute, de visar oönskade beteenden.

Men om det inte skulle fungera?

– Det har ju typ aldrig hänt. Vi har kontakt med många som jobbar med jourhem, de flesta säger att 95 procent av alla katter går att socialisera, i alla fall så att de accepterar en människa även om de inte accepterar alla. Om det ändå inte skulle gå annonserar vi ut dem som stallkatt, så behöver de inte ha så mycket mänsklig kontakt. ✕

Text Micke Hanäs

"Vi är verkligen emot avlivning av friska djur. En skygg katt kan behöva längre tid för att socialiseras."

Ida Davidsson, aktiv i Nätverket Varma Tassar

Foto: Sara Frick

Frågan om avlivning är känslig bland kattvänner.

6 TIPS

SKAPA EN SPÄNNANDE VÄRLD FÖR DIN INNEKATT

Även innekatter behöver äventyr. Har katten inte möjlighet att gå ut är det viktigt att få tillräckligt med stimulans inomhus. **Författaren Ylva Stockelberg har skrivit boken Din innekatt – aktivering och skötsel.** Här är hennes bästa tips.

Text Micke Hanås Foto Istockphoto

1

GE DEN MÖJLIGHET TILL MOTION

En katt som mår bra motionerar ofta sig själv, men det gäller att ha en stimulerande miljö, till exempel genom att bygga klättertorn på höjden. Katter vill ha utkiksplatser. Men de har svårare att gå neråt än att gå uppåt, speciellt gamla katter, och det ska man tänka på när man bygger.

2

FIXA TRYGGA PLATSER

Det är viktigt att ge katten platser att gömma sig på, och platser som är skyddade där de sover, till exempel en duk att krypa in under. Katter tycker om att sitta och titta ut genom fönster, så det är viktigt att man frigör yta där de kan sitta vid fönstret.

SYSSELSÄTT KATTEN I VARDAGEN

3

Det finns många saker man kan göra i vardagen, om man till exempel sätter på sig ett skärp kan man leka lite med katten med skärpet innan man sätter på sig det. Det finns många billiga saker som man kan använda som leksaker, till exempel pingisbollar eller papperstussar. Har man en tom kartong kan man låta den stå framme så kan katten leka med den. Men var noga med säkerheten, om katten till exempel ska leka med en papperspåse ska man klippa av handtagen för att den inte ska fastna i dem.

4

UNDBIK GARN

Katten gillar att leka med snoddar eller snören som rör sig. Var alltid försiktig med snören och garnnystan. Katten har bakåtliggande taggar på tungan som är perfekta för pälsvården men som kan vara dödligt farliga om katten får leka utan övervakning med garn. Den kan då automatiskt svälja ner bit för bit och det kan orsaka mycket svåra skador i tarmarna. Speciellt kattungar som är extra nyfikna kan råka illa ut.

GE DEN OMVÄXLING

Katter är nyfikna och vill lära sig nya leksaker, till exempel att fånga en tygråtta. Men de tröttnar på leksaker, precis som människor. Då kan det vara läge att byta ut leksaken till något nytt. Sedan kan man byta tillbaks efter ett tag.

5

6

VÄLJ MÖBLER EFTER KATTEN, INTE TVÄRTOM

Skaffa möbler som är klösvänliga, eller till exempel en matta som det inte gör så mycket om katten klöser på. När man köper till exempel en soffa kan man välja ett väldigt tätt tyg som inte är så lockande för katten att klösa i. Om man har ett tyg som inte är så tätt är det bättre att lägga på ett skydd. En bra klätterskall ger mindre klös på möblerna.

FELAKTIGA MYTER OM INNEKATTER

Myt: Innekatter är djurplågeri.

– En katt som går ensam i en lägenhet hela dagarna har inget särskilt roligt liv. Det går dock ganska utmärkt att ha katter enbart inomhus om man som ägare kompenserar för den motion, det jakt, klös- och klättersbeteende som katten annars skulle ha fått utlopp för. Av denna anledning mår de flesta innekatter också bra av att få en kattkompis.

Myt: Katter är ensamdjur som absolut inte vill ha några kattkompisar.

– Innekatter men även utekatter trivs bra med att ha kattkompisar. I själva verket trivs de flesta bäst med kattkompis. Studier av exempelvis grupper med ladugårdskatter visar att katten faktiskt kan anpassa sig och likt sina släktingar lejonerna leva och fungera bra i grupp. Självklart finns det också enskilda katter som trivs bäst som ensamkatter, även bland innekatter.

Myt: Katter mår dåligt av att gå i sele.

– Det går att vänja många katter vid att gå ut i sele. Det går dock inte att bestämma vart katten skall gå som man kan göra med en hund.

Myt: Katter "känner på sig" vad som är giftigt, t ex växter.

– Katter har inget extra sinne för sådant. Katter äter det de tycker luktar gott, oavsett om det är nyttigt eller livsfarligt.

Källa: Kattjouren Malmö

"KATTEN ÄR EN FÖRLÄNGNING AV NATUREN"

Göran Greider, vänsterdebattör och chefredaktör för Dala-Demokraten, är aktuell med en ny kattdiktsamling. Tidningen Djurskyddet träffade honom för ett [samtal om katters självständighet, om etik och ansvar för djurens villkor](#) och om bryggan mellan människan och naturen.

Du är aktuell med diktsamlingen "Och mellan dessa känslor hoppade en katt in". Vad är det som är så speciellt med just katter?

– Katter står utanför oss, de vill inte veta någonting om oss. De är inga sociala djur, som hundar eller människor. Det är nåt slags drag av anarkism över katter. De är laglösa, de lever utanför samhället kan man säga.

Hur ser ditt eget förhållande till katter ut?

– Jag har vuxit upp med katt. Nu skriver

GÖRAN GREIDER

Ålder: 53

Gör: Chefredaktör för Dala-Demokraten, författare och samhällsdebattör med vänsterperspektiv

Född: Vingåker

Bor: I Årsta i Stockholm och i byn Hagen i Västerdalarna

Familj: Fru Berit, 59, och dotter Ellen, 17.

Husdjur: Katten Tess, 11, och hunden Stina, 4.

jag oavbrutet hela dagarna, och jag kanske skriver om något trist och så kommer katten och tittar på en, och man vet att den där katten vet ingenting om det jag håller på med, den är helt fri från det där. Det där tror jag är bra för känslolivet, att man har en levande punkt som inte är drabbad av människans göranden.

En av dina katter, Gustav, dog i en tragisk olycka...

– Ja, det var förra julen. Katten hade hoppat in i tvättmaskinen. Vi brukar alltid kolla, men nu råkade min fru sätta på den utan att göra det. Det är sånt som inte får hända. Det är intressant det där när ett husdjur dör, vilken sorg det är. Min dotter höll på att gråta ihjäl sig och vi var helt förstämda i veckor. Vi har en minnessten uppe i Dalarna för katten.

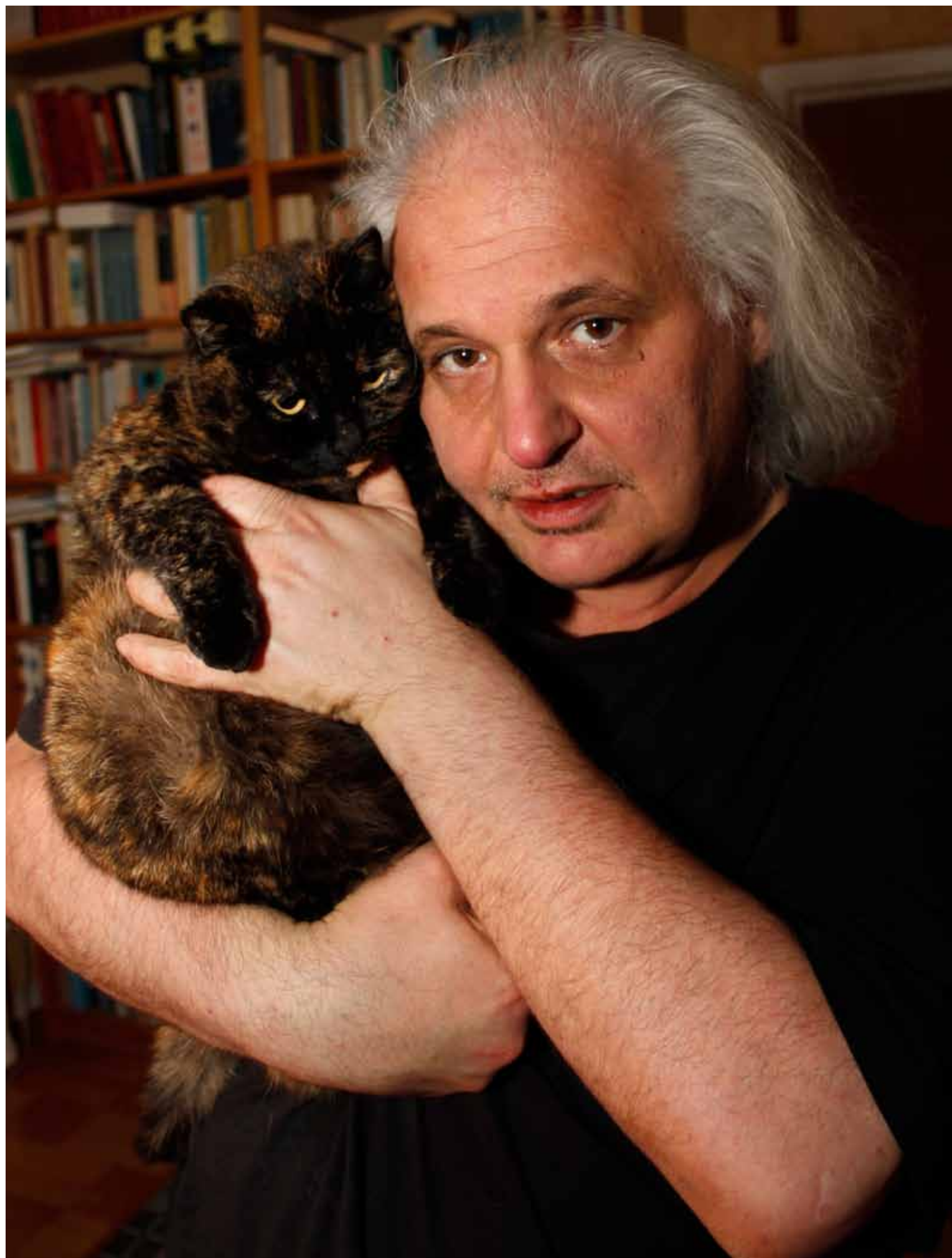
Hur påverkas en människa av att ha ett husdjur?

– Man påverkas väldigt mycket. Jag tror vi lastar på dem ganska mycket känslor, vi förmänskligar dem ju. När vi gör det räknar vi med att de har känslor och tanke-

gångar och tillskriver dem ett medvetande, olikt vårt men inte så jäkla olikt egentligen. Förmänskligandet kan ju gå för långt så att folk sätter på hattar och klänningar på sina husdjur. Men i stort sett är det bra. Allt som har ett medvetande måste vi ju hantera moraliskt. Allt som kan känna smärta, lidande, glädje och nyfikenhet får ett starkare värde.

Hur skiljer sig synen på djur i Stockholm och i Dalarna, med vargen in på knuten på ett annat sätt?

– Vargen har ofta gått genom vår by i Dalarna. Då tror man kanske att alla ska bli asförbannade och gå och hämta gevären, men så är det inte, även om det finns några stycken. Många bryr sig inte över huvud taget, för de vet att vargen inte är farlig. Men många känner sig lite hedrade och stolta över att vargen har valt att gå genom byn. En annan dag kanske hunden fryser till för att den känner lukten av björnsplinning. Då känner man vördnad över att en så stor varelse vill vara där. På landsbygden tränger andra varelser in i ens medvetande på något sätt. Man blir inte lika ensam som

En förlängning av naturen. Katten Tess, med den respektabla åldern av elva år, ligger obrydd om människans göranden vid Göran Greiders dator.

art som man är i Stockholm.

Kan husdjur vara ett sätt att känna den gemenskapen även i staden?

– Det tror jag, särskilt katter då. Hundar är mer än förlängning av oss själva. Katter är en förlängning av naturen in till oss. De tillbringar en stor del av sitt liv utanför våran insyn.

Varför är det sådan skillnad mellan hur mycket enskilda människor bryr sig om djur och hur samhället behandlar djur?

– Det tror jag beror på penningens makt, helt enkelt. Vi hamnar i ett system som vi är beroende av, till exempel genom mat-hållning och livsmedelsindustri. Jag äter kött, och det har jag ofta dåligt samvete för. Det bygger på att jag förtränger. Om det vore glasväggar på slakterierna så skulle vi sluta äta kött, men det är det ju inte. Vi gör oss beroende av ett visst sätt att leva, och då orkar vi helt enkelt inte bryta oss loss. De flesta av oss vill inte veta av att

den mat vi äter till stor del har skrikit sig till döds i ångest. Det skulle göra att vi mår ganska dåligt, och då svarar man istället med att till exempel förlöjliga kampen för djurs villkor.

Du är kritisk till det hur djur behandlas i köttindustrin. På vilka sätt är det okej att exploatera djur?

– Jag tycker det finns en poäng att vidmakthålla en massa biologisk mångfald genom att hålla får, kor och annat. Om dessa kor behandlas på ett bra sätt, är det då exploatering? Slutstationen är ju kanske slakt. Sen tycker jag det kan vara ok med jakt – de älgar som skjuts, många av dem har levt ett bra liv. Om någon ska äta kött så är det mer moraliskt att äta så kallat grönt kött än något som man köper i matbutiken.

Är djurens villkor samhällets eller individens ansvar?

– Det är bägges. Men min generella syn,

eftersom jag är marxist, är att det i princip alltid är samhällets fel. Jag menar verkligen det, om det är ett problem nånstans, så är det ett samhälleligt, strukturellt problem. Men om den där strukturen ska brytas sönder så måste det ske via enskilda människors exempel, så det hänger ändå på att individer gör val. Men samhället kan också fatta beslut för att underlätta för oss individer att välja på ett bättre sätt.

Du har skrivit att det är lättare att kämpa för djuren än för till exempel arbetarklassens villkor, eftersom djuren inte lägger sig i hur kampen förs till skillnad från arbetare...

– Så är det. Det är en ojämlik relation – om man tar ställning för djur gör man det från ett överläge. Om du håller tal inför ett hundra katter kommer de inte ställa några kritiska frågor. Om du håller ett tal inför hundra vårdbiträden på ett fackligt möte och säger något som är fel kan du få veta att du lever.

Vad har djur för plats i ett vänster- respektive högersamhälle?

– Olika individer kan ju ha kärleksfulla relationer till djur, det spelar ingen roll om de är höger eller vänster. Men jag menar att idéerna om mänskliga rättigheter, om djurens rättigheter, i grunden är en slags vänsterhållning mer än vad det är en högerhållning. Jag inbillar mig att vägen till ett djurvänligt samhälle är längre om man går den högra vägen än den vänstra. Om du tittar på krav på ökat djurskydd är det inte precis högerpartierna som har drivit frågan – i riksdagen är det väl Vänsterpartiet och Miljöpartiet som idag är bäst på de här frågorna. På den högra kanten är de sämre.

Hunden Stina, en engelsk springer spaniel.

Du skriver i boken "Det måste finnas en väg ut ur det här samhället" att det "djurrättsetiska perspektivet anländer med en tvingande nödvändighet för de som tar sin vänsterövertygelse på allvar".

Är kampen för djurs rättigheter en naturlig fortsättning på kampen för människors rättigheter?

– Jag tror att det är så. När man först började tillskriva människor ett egenvärde, så gjorde man det på bekostnad av andra medvetanden. Första steget var: Vi är inte djur, vi står ovanför den övriga skapelsen. Men sedan utvecklas det. Om man har etablerat tanken att det ska vara jämlikhet, till exempel i rösträttfrågan, mellan fattiga och rika män så är det ganska naturligt att utvidga den tanken – varför ska inte kvinnor ha samma rättigheter? Om man blir varse ett förtryck så ser man oftast de andra förtrycken också. Det blir en slags moraliska cirklar, som hela tiden vill utvidgas. Då ingår till slut andra medvetanden än de mänskliga.

Hur långt ska dessa "moraliska cirklar" utvidgas?

– Bra fråga. Var och en som står inför ett riktigt gammalt träd tillskriver ju det trädet en personlighet. Jag tror inte att träd har ett medvetande men det är på vippen att man tänker så. Man vill nästan utvidga cirkelarna dit. Men var gränsen går till slut... för mig handlar det om i vilken grad något har ett medvetande. Och kan jag känna lika mycket för en mygga som för en katt? Det gör ingen av oss tror jag. Men ju mer vi kan öka vår sensibilitet inför allt levande desto bättre.

Finns det en motsättning mellan djurrätt och djurskydd?

– Det kan finnas en motsättning men de kan också gå hand i hand. Djurrätt är en

"Det är viktigt att det över de reformistiska frågorna svävar ett utopiskt ljus, och det kan ju bara komma från djurrättsetiken."

Göran Greider

radikal filosofi, medan djurskydd är ett praktiskt förhållningssätt som accepterar exploatering av djur, bara man gör det så schysst som möjligt. Som pragmatiker tycker jag det är viktigt, för vi kommer ha det så här under överskådlig tid. Man kan inte bara säga att antingen gör vi allt på en gång eller också ingenting – det är otroligt viktigt att man till exempel diskuterar hur stor yta en kyckling ska få röra sig på, trots att det i sig är rubbat. Jag är reformist, jag tror inte på revolutioner. Men det är viktigt att det över de reformistiska frågorna svävar ett utopiskt ljus, och det kan ju bara komma från djurrättsetiken. För att jämföra med socialismen, en fungerande arbetarrörelse måste ha någon sorts kompass som pekar på slutmålen. När vi vet detta så blir det lättare att veta vad vi ska göra i nuläget. ✕

Text och foto Micke Hanås

SJU SNABBA

Läser just nu?

– Lars Anderssons romansvit om Värmland.

Oväntad talang?

– Jag är ganska bra på trädgårdsodling.

Djur som gör livet svårt?

– Hästar, jag är lite rädd för dem.

Havet eller skogen?

– Hopplös fråga, jag väljer nog skogen.

Vad vill du förbjuda?

– Vinster i välfärden.

Laga hemma eller äta ute?

– Laga hemma, det gör jag mycket.

Hund eller katt?

– Kan inte välja, jag gillar båda. Hade jag haft en gris hade jag nog fäst mig vid den med.

©Kryss & Quiz AB	↙	GÖRS I JÄRN	MED KRÄNGEL	↘	GE IFRÅN SIG MISS- LJUD	↘	RÖP BYGGER GRÖN- GÖLÖNG
FÄR I FJÄLLEN		OSÄR	FALLER ALLT				
STRÖK UT							
→							
MOTGIFT						LÅNGA TYPER	
GORMADE			2				
RINGA							
→		TITAN			RÄCKA		DE GÅR SISTA ÅRET
		PASSAR					
EN DEL AV DAGEN			HÄNGER MAN FÅ TILL JUL				
ÄR LUFTSLOTT BYGGT AV	1						
KAN Ä BLI							
			TIMME	BETECK- NAS EFTER ANTAL	→		
	→			↘	KORTA TRAPPOR UNDER- HÄLLEN		
BLOD- FAKTOR			BOKDEL				
DE GAMLA GUDARNA							
	KÄNIN- HÄR						
	SPORRAR						
	4		MÅNGA ITRALL			KOMMER SEN	LÅG BÖJT
			PASSA UPP				
		SITT- PLATS					
		GRÄNSAR TILL TURKIET					
					KREATUR		
					MISS- TÄNKA		
FÖLJS I DIKET				TRAV- VINNARE			
BISTÅR DE SOM AVSTÅR				MAT FÖR GLADA			
	KNALLE						

5
VINNARE

GRATTIS!

Förra numrets vinnare:

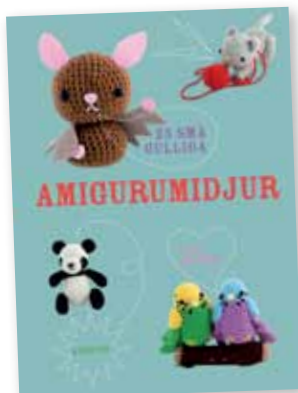
1:a pris, en munkjacka: Paula Sjöberg

2:a - 5:e pris, ett koppel: Karin Rautio, Anna Ljung, Jörgen Björklund och Sara Åsenhed

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 3, 2012:

NYTT & GUTT AB	AV	SLAG	KV	PYRPA	BROK-	HAF EN
KANDID	RE	KONST-	ETITAK	RDS	SON	YNGRE
KNACK	EV	ALSKARE	KIDS			NAMNE
OCH MAR-	ENS					
SIFON	S					
	Ö					
ÄR	T	GÅNGART	STOR TELL	TRAV	OSMIDIG	
KRYPPIN	S	STOR TELL	GALA	TRAV		
	A					
	L					
	T					
	E					
	T					
	Ö					
	S					
	A					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	T					
	A					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					
	K					
	R					
	E					
	N					
	O					
	S					

Virka djur på japanskt vis

Amigurumi är det japanska ordet för virkade leksaker. Annie Obaa har skrivit boken "25 små gulliga amigurumidjur" – i boken finns instruktioner hur man skapar små hundvalpar, kattungar, bläckfiskar, apor och andra djur med enkel virkteknik. Köp boken på www.adlibris.com, www.bokus.com eller någon annan bokhandel.

Bär katten på ryggen

Insidan på transportväskan är inte direkt alla katters favoritplats. Men om du ändå måste transportera din katt är det lika bra att göra det på ett så säkert sätt som möjligt. Den här kattväskan går att ha både som väska, som ryggsäck och i bilen – där går det att spänna fast den med bilbältet genom remmarna. Finns på bland annat www.kattkompaniet.nu.

Dröm vilda drömmar

Med vargen på kudden ökar nog chansen för vilda drömmar. Oavsett vilken ställning du tar i vargfrågan. Finns på www.rusta.se.

Planera det kommande året

...med en almanacka från några av våra föreningar och stöd samtidigt deras arbete. Almanackorna innehåller fina bilder på djur som de hjälpt att få nya hem eller som fortfarande är i behov av nya hem. Några av våra föreningar som säljer almanackor är: Djurskyddet Kattvärnet Haninge, Djurskyddet Bohuslän, Djurskyddet Västerås Huskatten och Djurskyddet Hitta Katten Enköping. Kontaktuppgifter till föreningarna finns på www.djurskyddet.se eller på sidan 34. Bilden visar Djurskyddet Bohusläns almanacka som kostar 100 kr.

BOKTIPS!

UTAN EGEN VINNING

Karina Johansson
Norlén & Slottner

"Stina vaknade av ett kras. Hon slog upp ögonen och stirrade ut i mörkret. Det var glas som krossades och den här gången lät det inte som om någon krossade fönstren till stallet utan att ljudet kom från en plats en bit undan. Hon la handen runt handtaget på en spade och öppnade långsamt dörren. Den här gången skulle han inte komma undan."

Karina Johanssons roman "Utan egen vinning" utspelas i Sunne i Värmland, där författaren själv bor. Stina och de andra medlemmarna i kattföreningen Stjärnan, har äntligen hittat en lokal till sitt katthem. Ett stort stall som stått öde i årtionden vid Uddebergs gård verkar perfekt för ändamålet.

Men ingenting blir som Stina och de andra medlemmarna tänkt sig. I samma veva som de ska flytta in hittas en kvinna mördad på gården och under renoveringen börjar märkliga saker hända. Snart förstår de att allt har ett samband med deras flytt till Uddeberg. Frågan är bara vem som inte uppskattar att de bygger om det gamla stallet.

Boken går att köpa från till exempel www.adlibris.com eller www.bokus.com.

SMS:a en julgåva!

Du kan enkelt skänka en julgåva till djuren via sms. Skicka texten **DJURVÄN** (50 kr) eller **DJURVÄN100** (100 kr) till 72980 så hjälper du djur att slippa djurförsök. Tack!

Beställ vårt julgåvobevis — en julklapp som räddar djur!

Gör din beställning på baksidan. ➡

Du kan också ringa oss på 08-749 03 40 eller beställa via vår hemsida www.forskautandjurforsok.se

Ge en julklapp som räddar djur!

Gläd dina nära och kära med en julklapp som bidrar till att djur slipper utsättas för djurförsök. Julgåvobeviset kostar 200 kr, men du kan skänka ett högre belopp om du vill.

Gör din beställning på baksidan. ➡

Du kan också ringa oss på 08-749 03 40 eller beställa via vår hemsida. Tack för att du är med och hjälper djuren!

www.forskautandjurforsok.se

PG: 90 70 90-5

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

 **FORSKA UTAN
DJURFÖRSÖK**

 **FORSKA UTAN
DJURFÖRSÖK**

God Jul & Gott Nytt År!

Låt djuren ärva

Tänker du på Djurskyddet Sverige i ditt testamente hjälper du utsatta djur att få ett bättre liv.

Vill du ha hjälp med ditt testamente eller har frågor, kontakta Djurskyddet Sveriges generalsekreterare Åsa Hagelstedt. Ring **08-688 28 37** eller mejla asa.hagelstedt@djurskyddet.se.

På www.djurskyddet.se kan du läsa mer om testamentering.

 djurskyddet
SVERIGE

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Här kan du göra din beställning av julgåvobevis.

← Vänd och läs mer!

- ☐ Jag beställer st julgåvobevis à 200 kr.
- ☐ Jag beställer st julgåvobevis à kr
(valfri summa, minst 200 kr).

Vi skickar ett inbetalningskort med din beställning.

Namn:

Adress:

Ort:

Tel eller e-post:

Lämna gärna tel eller e-postadress om vi behöver nå dig.

Glöm inte
frimärke

Till:

Forska Utan Djurförsök

Virkesvägen 10

120 30 Stockholm

Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

Respekt Empati Djur Etik
Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

För skolbarn åk F-5

Respekt Empati Djur Etik
Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

För förskolebarn 1-5 år

Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial är anpassat efter grundskolans och förskolans läroplaner. Övningarna är ämnesövergripande och i olika lärstilar med vetenskapligt säkrad effekt. Utvecklar barns empati, respekt och förståelse för andra. Granskat av referensgrupper och pedagoger.

Bidrar till ett snällare samhällsklimat för både djur och människor. ❤️

Ladda ner materialet kostnadsfritt på www.rede.se!

Tack för ditt stöd!

Jag vill åter igen passa på och tacka för ditt värdefulla stöd! Tack vare dig och alla andra som stödjer vårt arbete kan vi fortsätta jobba för att förbättra för djuren. I förra numret skickade vi med en bilaga där vi berättade om vårt arbete med att försöka få igenom ett förbud mot griskastrering utan bedövning.

Bilagan gav dig också möjlighet att bli Djurvän och på så sätt stödja vårt arbete regelbundet med 100 kronor i månaden. Ni är många som har valt att bli våra Djurvänner, vilket vi är jätteglada för. Hoppas det fina mjukdjuret sprider glädje hemma hos dig, eller kanske blev det en liten present till någon du tycker om?

Engagemanget i frågan om griskastrering är stort och det framför vi nu till landsbygdsministern och andra ansvariga politiker.

Jag vill också passa på att önska er och alla djur en riktig god jul och ett gott nytt år!

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare
(Här med taxen Kanel)

Kontakta vår medlemsservice

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Vi finns här för att svara på dina frågor. Våra telefontider är mån-tors 9-15, fre 9-14. Du kan också mejla till **info@djurskyddet.se** eller faxa till **08-673 36 66**. Brev skickas till Djurskyddet Sverige, Virkesvägen 10, 120 30 Stockholm.

Åsa Hedberg

Bella Öberg

Djurvänlig julklapp!

Du som är medlem i Djurskyddet Sverige betyder väldigt mycket för vår verksamhet. Utan dig skulle vi inte existera. Förutom att stötta vårt arbete genom ditt medlemskap finns det fler sätt att bidra, exempelvis genom våra högtidsgåvor. Varför inte ge bort mat och sängplats till en hund eller katt till någon som fyller år? Mer information hittar du på www.djurskyddet.se eller skicka in talongen nedan och kryssa i rutan "Högtidsgåva".

Nu närmar sig julen som är en stor högtid för många av oss. I detta nummer medföljer en bilaga med ett erbjudande om att köpa boken *Och mellan alla dessa känslor hoppade en katt in*. Det är en bok där författaren och journalisten Göran Greider för första gången ger ut sina samlade kattdikter som fotografen Eivor Rasehorn illustrerar med sina starka och vackra kattbilder. Boken ges ut av Djurskyddet Sverige och säljs till förmån för vårt arbete. Passa på att köpa boken nu och ge bort den till dig själv eller någon kär vän i julklapp. Boken kostar 225 kronor plus porto och 100 kronor per bok går till vår verksamhet. Köp boken via vår hemsida eller använd den bifogade bilagans inbetalningskort.

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-konto innehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt.

----- Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress. -----

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag vill veta mer om hur jag kan stödja Djurskyddet Sverige. Skicka mig information om:

- ☐ Bli Djurvän (100 kr/mån)
- ☐ Ge en gåva
- ☐ Minnesgåva
- ☐ Högtidsgåva
- ☐ Ge bort medlemskap
- ☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt. (Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer: _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 30 Stockholm

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

HUR FARLIGT ÄR DET OM HUNDEN ÄTER CHOKLAD?

Jag hör ofta att hundar absolut inte får äta choklad, men hur farligt är det egentligen? Är det någon skillnad på olika chokladsorter? Vad gör man om olyckan är framme och hunden glufsar i sig en chokladbit?

Tesfay Haile

SVAR Chokladförgiftning hos hund förekommer men är inte så vanligt. Det giftiga ämnet teobromin förekommer inte i så hög halt i choklad. Man kan säga att hunden bör äta omkring 10 gram ren choklad (dvs mörk 90%ig choklad) per kilo för att bli förgiftad, det innebär en kaka på 100 gram för en 10 kilos hund. De flesta chokladkakor innehåller max 70 % kakao, vilket ökar toxisk dos till 130 gram, och oftast är hundar inte så glada för mörk choklad. Det är långt vanligare att hundar äter ljus choklad, men mängden kakao är här oftast för liten för att ge förgiftning, det är däremot väldigt vanligt att de får diarré av allt kokosfett som är i ljus choklad. Ett viktigare problem som man kan poängtera här är nog faktiskt xylitolförgiftning som inte alls lika många har hört talas om. Även ganska små mängder xylitol kan orsaka skador hos hundar, så lite som tre tuggummin med xylitol som huvudsakligt sötningsmedel kan vara giftigt för en 10 kilos hund. De förgiftningar som orsakar flest dödsfall hos hundar är emellertid kylarglykol (som smakar sött), råttgift, flugsvamp/spindeltrådsskivling och paracetamol (alvedon).

Om hunden förgiftats med choklad finns inget specifikt motgift utan man får överväga att kräka eller magpumpa hunden, och sen ge understödande behandling. ✕

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

MIN HÄST ÄR KRUBBITARE, VAD SKA JAG GÖRA?

Hej! Jag undrar om ni kan svara på min fråga? Min häst är krubbitare (köpte honom från en ridskola för två år sedan och han var krubbitare där också). Det känns inget roligt att sätta på honom en halsring men alla säger att han kan få kolik om jag inte gör det. Finns det något annat sätt man kan få honom att sluta med detta?

Tacksam för svar!

Ankie J

SVAR Du gör rätt i att vara tveksam till krubbitarremmen! Krubbitning är en miljöbetingad stereotypi där hästen tar stöd mot till exempel krubbkanten samtidigt som den gör sväljrörelser. Tvångsredskap som halsringar etc. gör bara att man slipper se beteendet men löser inte bakomliggande problem. Det finns mig veterligt inga vetenskapliga studier som visat ett samband mellan krubbitning och uppkomsten av kolik, tvärtom har man sett att den luft hästen pressar ner i matstrupen kommer upp igen, därav det typiska krubbitar/luftsnappar-ljudet som låter lite som en rapning. Försök istället att skapa en så bra närmiljö och övriga förhållanden för hästen som det bara går! Det viktigaste är att förlänga hästens ättid. Räkna om foderstaten så att hästen kan få sitt huvudsakliga näringsbehov tillgodosett av grovfoder (det finns bra program för foderberäkningar på nätet). Så mycket hö som möjligt och så lite kraftfoder som möjligt! Strö ordentligt med halm i boxen, öka utevistelsetiden, tiden för samvaro med andra hästar och generell stimulans. Försök hålla honom i en stor och omväxlande vinterhage, och självklart med en så lång betesperiod som möjligt.

Tyvärr är det alltför vanligt att tradition och ren okunskap bland hästägare leder till att beteendeproblem förvärras, så stå på dig mot de som är fast i gamla djurovanliga traditioner! (Och kom ihåg att stereotypier inte "smittar"!)

Ingrid Redbo

Docent i etologi

Känslan av samhörighet och samspel var fantastiskt att uppleva, skriver **Lili Päivärinta**. I sitt arbete med Djurens ö fick hon chansen att hjälpa vilda djur som råkat illa ut.

Det finns alltid hopp!

Djur är något som engagerar många. Jag har själv jobbat ideellt med att ta hand om vilda djur över tio år tillsammans med Mog Grudd på ute på Djurens ö, mitt lilla viltsjukhus. Det är så många händelser och starka upplevelser jag fått äran att vara med om och jag tänkte helt enkelt berätta om ett av mina äventyr...

Vi hade redan haft tre uttryckningar den dagen och var trötta, jourtelefonen ringde återigen och vi möttes av en mycket engagerad man i andra änden. Han hade fångat in en rovfågel som troligtvis var trafikskadad, hon hade hoppat omkring på ett ben på ett fält då han fick syn på henne. Hon var i dåligt skick eftersom hon inte orkade flyga eller kanske inte kunde. Trafikskador är det vanligaste våra vilda djur råkar ut för och oftast de knepigaste fallen då det kan vara svåra frakturer och inre skador. När vi öppnade flyttlådan som hon transporterats i möttes vi av två skarpa pigga ögon med intensiv blick. Det var en ormvråkshona, och Garbo som vi snart döpte henne till var ett praktexemplar med perfekt fjäderskrud och otroligt vacker. Vid undersökningen upptäckte vi som befarat att ena benet var av och hon saknade gripförmåga. Om brottet ligger mitt i en led vilket detta tyvärr verkade som, är det dålig prognos och vi kontaktade vår veterinär för ett besök nästa dag.

Lili Päivärinta
Artist och grundare av Djurens ö

Hon flaxade med sina stora vingar och protesterade vilt när vi flyttade henne till transportburen. Vilken tuffing! Väl på plats så blev vi oerhört besvikna när Garbos röntgenplåt blev synlig, frakturen såg ut att sitta mitt i leden eller väldigt nära, alltså ett förmodligen hopplöst fall. Veterinären bedömde att det vore bäst om hon fick avlivas, båda benen och gripförmågan måste fungera perfekt då de tar sina byten. Det kändes bara så totalt fel att släcka hennes liv då Garbo hade sådan livsvilja! Eftersom det fortfarande inte gick att bedöma helt om brottet låg i knäleden så fanns det ju en liten chans att hon skulle bli återställd. Vi övertalade vår veterinär. Benet lindades och vi kunde nu inte annat än vänta och hoppas. Garbo repade sig förbluffande fort, redan efter en vecka började hon gripa

med det skadade benet och stödjade på det, fantastiskt! Den dagen hennes klor från det skadade benet trängde in och igenom handsken vi hade på oss förstod vi att hon var redo för att släppas fri. Vi fick bända loss klorna, så starka var de.

I vanliga fall brukar våra patienter vid frisläppning glatt flyga eller kila i väg och vips så är de borta. Jag tittade in i Garbos ögon och önskade henne lycka till. Hon släppte min hand och flög majestätiskt upp mot himlen. Men plötsligt vände hon, dök nedåt åt vårt håll och skriade samtidigt. Väl ovanför oss tog hon nya vingtag och flög runt oss, igen och igen till en melodi av glädjeskrin! Vad var detta? Sa hon adjö? Tackade hon oss? Vi trodde knappt det var sant, och ett tag kändes det inte verkligt, hon fortsatte cirkla runt oss och jag befann mig i en annan värld. Känslan av samhörighet och samspel mellan oss var fantastiskt att uppleva. Till sist flög hon till en gran och satte sig, vi lämnade platsen med en klump i halsen, tårar i ögonen och ett äventyr som vi aldrig skulle glömma. Farväl Garbo!

"Det kändes bara så totalt fel att släcka hennes liv då Garbo hade sådan livsvilja!"

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 62 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0702-65 00 46
djurskyddetkarlshamn@telia.com

Djurskyddet Ronneby

djurskyddetronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
i.fyr@telia.com

GOTLANDS LÄN

Djurskyddet Gotland (Visby)

Telefon: 0498-21 65 30
anita.keinonen@telia.com

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0278-331 90
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0702-22 31 02
mallan.dragsved@hotmail.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0340-65 50 75
sylva71@hotmail.com

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varberg

Telefon: 0345-341 50
djurskyddetvarberg@hotmail.com

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 063-51 33 55
nra.eriksson@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
djurskyddet.kalmar@netatonce.net

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
kontakt_med@katthemmetioskarshamn.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@telia.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-77 15 29
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0700-31 53 47
inger.dahl@telia.com

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
djurskyddet.hoganas@telia.com

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Malmö

Telefon: 0703-11 24 40
info@djurskyddetmalmo.se

Djurskyddet Nordostskåne

Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Skånekatten

Telefon: 0707-66 43 46
info@skanekatten.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0761-140 49 00
djurskyddet.angelholm_bjare@yahoo.se

Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond

Telefon: 046-32 05 00
stiftelsen.lunds.djurskyddsfond@hotmail.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-765 66 23

Djurskyddet Stockholms Kattkastningsgrupp

info@stockholmskattkastningsgrupp.se

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 08-755 68 46
lennart.garmer@swipnet.se

Hundfrämjandet (Tumba)

Telefon: 08-531 883 48
hundframjandet@hotmail.com

Djurskyddet Kattvarnet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 070 777 19 54
djureva@hotmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
anita.wirebratt@compaqnet.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 070-880 54 42
strangnasdjurskydd@live.se

UPPSALA LÄN

Djurskyddet Hitta Katten Enköping

Telefon: 0171-44 19 60
kansliet@hittakatten.com

Djurskyddet Uppsala Län

Telefon: 0708-56 64 23
stefan_hamnstedt@hotmail.com

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0735-13 84 98
djurskyddetfilipstad@hotmail.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
djurhemmet@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

Telefon: 0705-8 38 145
djurskyddetsaffleamal@hotmail.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
djurskyddetwestrawermland@gmail.com

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 0706-47 34 20
info@djurskyddet.umea.com

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan

Telefon: 0941-109 87
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

Telefon: 0730-44 60 66
info@katthjalpen.se

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
djurskyddet.koping@hotmail.com

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Göteborg/Göteborgs djurskyddsförening

Telefon: 031-88 88 80
goteborgs.djurskyddsforening@telia.com

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekattthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
goran915@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Linköpings Djurskyddsförening

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

AGERA NU!

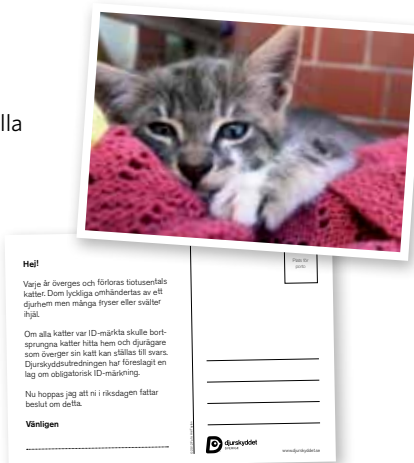
I förslaget till ny djurskyddslag föreslås att ID-märkning och registrering av katter ska bli obligatoriskt. Djurskyddet Sverige har jobbat länge för den här frågan och hoppas nu att förslaget ska röstas igenom.

Hjälp oss att påverka makthavarna genom att skicka vårt kattvykort till riksdagsledamöterna. På baksidan av vykortet finns en förtryckt text som uppmanar riksdagen att fatta beslut om detta.

GÖR SÅ HÄR:

1. Beställ vykortet på www.djurskyddet.se eller genom att kontakta vår medlemsservice på info@djurskyddet.se eller 08-673 35 11.
2. Skriv under kortet med ditt namn.
3. På vår hemsida finns en länk till riksdagens hemsida där du hittar namn och adress till alla ledamöter.
4. Skriv adressen, sätt på ett frimärke och lägg kortet på brevlådan.

Skicka gärna fler vykort och tipsa dina vänner om att göra detsamma!

Annelie Daging

Förbundsstyrelseledamot

annelie.daging@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Djur på cirkus, gammalt och förlegat

För kanske hundra år sedan var det ett "folkknöje" att se olika djur uppträda på cirkus. Det var en stor händelse när cirkusen kom till staden och framför allt barnen ville se djuren göra "roliga" konster. Man kunde få se elefanter som gjorde balansnummer, tigrar som hoppade genom brinnande ringar, hästar i rad med plymer i manen m.m. Men att djuren var tvingade att göra konster för att roa publiken var det ingen som förstod. Man visste heller inte att djuren fick leva under förtryck, svält och många gånger bli misshandlade. De djur som inte "höll måttet" och dög till att förnedras inför publik avlivades.

Idag vet vi bättre, säger vi. Och det vi säger är att djuren ska hållas och skötas så att det ges möjlighet till naturligt beteende. Vi är nog med mått på boxar, ingen taggtråd i hästagar, ligghall för djur som vistas utomhus året runt och hundar ska ha rastning var 5:e timma m.m. Men vi har glömt bort djuren på cirkus lever under samma förhållande som tidigare. De har fortfarande ingen möjlighet att leva ett för arten naturligt liv. Djuren transporteras runt från plats till plats under många timmar i trånga transporter. Väl på plats där cirkusen ska uppträda kedjas elefanterna och sjölejon hålls i någon liten vattenho. Hästarna står i trånga fällor och stunderna i rastagar med beten är lätträknade. Så det här som kallas att djuren ska ges möjlighet till naturligt beteende stämmer inte i praktiken. Man kan ju undra varför det överhuvudtaget ska finnas djur på cirkus? Ingen ska försöka inbilla mig att djuren vill utföra dessa konster för att behaga publiken.

Om du vill göra något för att få ett förbud att visa djur på cirkus så lämna in ett medborgarförslag till din kommun. Argumentera för att djur inte hör hemma på cirkus och att vi alla som känner för djuren kräver ett totalförbud mot djur på cirkus. ✕

Foto: Doctors Against Animal Experiments

NÄSTA NUMMER

KOMMER 25 FEBRUARI

TEMA

Djurförsök

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Presenteras i
samarbete med:

“I Femundløpet fick den ena av mina ledarhundar, Delta, dålig mage och blod i avföringen. Jag gav henne Canikur Pro. Efter två behandlingar blev hon helt bra igen och gick i mål i fin form.”

Hundspannsförare - Nina Skramstad

Canikur® Pro
gör en skillnad..

Foto: Ole-Johnny Myhrvold

- Ge en prebiotiskt kick-start med BioMos-C.
PROnotes Främjar tillväxten av gynnsamma bakterier
- Få övertaget i tarmen med *Enterococcus Faecium* som är en erkänd probiotisk mjölksyrabakterie.
PROvides Tillför gynnsamma bakterier i tarmen
- Städa bort toxiner och virus i tarmen med den medicinska leran Montmorillonit.
PROtecs Skyddar tarmen mot toxiner och virus

Canikur® Pro
när hunden är lös i magen!

**Canikur® Pro - med 3
gynnsamma innehållsämnen**

www.bivet.nu/se

Canikur® Pro innehåller hjälpämnen med tredubbla funktioner som förstärker tarmfloran och understödjer tarmbalansen.

**Köp Canikur Pro hos din
veterinär eller på apotek**

 natural care by
Boehringer Ingelheim

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2012 • ÅRGÅNG 122

TVÅ NYA KATTHJÄLPARE

Metoderna skiljer sig åt mellan traditionella Östersund och nytänkande Jönköping. **SID 19**

BRYGGAN TILL NATUREN

Göran Greider i ett samtal om katter, samhället och relationen till djur. **SID 22**

NÄR AVELN DRABBAR HÄLSAN

Vi granskar de supereffektiva snabbväxande kycklingarna och arbetet mot genetiska sjukdomar inom rashundsvärlden. **SID 8**

6

**TIPS FÖR
ATT AKTIVERA DIN
INNEKATT**

Djurens dag på Skansen

Skolbarn fick öva upp sin empati med djurövningar. **SIDAN 18**

Djurkrysset

Tävla och vinn Djurskyddets munkjacka! **SIDAN 26**

Gästen Lili Päivärinta

Berättar om tuffa vilda djur, väl värda att hjälpa. **SIDAN 33**